

PREVENTIE VAN JEUGDCRIMINALITEIT IN CURAÇAO

*Inspectieonderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving
naar de preventie van jeugdcriminaliteit in Curaçao.*

Opdrachtgever: Raad voor de rechtshandhaving

Maart 2016

Colofon

Uitgever: Raad voor de rechtshandhaving

Jaar: 2016

Maand: Maart

Plaats: Willemstad, Curaçao

Vindplaats Internet: www.raadrechtshandhaving.com

Inhoudsopgave

Lijst van afkortingen	9
Voorwoord	11
Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	13
1. Inleiding	21
1.1 Aanleiding	21
1.2 Definitiebepaling	21
1.3 De onderzoeksvraag	21
1.4 Doelstelling inspectie en toetsingskader	22
1.5 Onderzoeksaanpak en - methode	24
1.6 Leeswijzer	25
2. Het signaleren van risicjongeren	27
Algemeen	27
De signaleringsfunctie	27
2.1 Signaleren	27
2.2. Activiteiten na signalering	28
2.2.a Acties van signalerende instanties	28
2.2.b Aanmelden	29
2.2.c Acties na het aanmelden	32
2.2.d Samenwerking	37
2.3 Middelen en systematiek	39
3. Het contact met de strafrechtketen	45

4. De opvang van de jeugdigen _____	51
4.1 De binnenkomst van de jongere _____	51
4.2 De registratie van de jongere _____	52
4.3 De overdracht van de jongere _____	53
5. De aanpak van de jeugdigen _____	57
5.1 De keuze _____	57
5.2 Het behandelplan _____	58
5.4 De bejegening van de jongere _____	61
5.5 De overdracht van de jongere _____	61
6. De nazorg _____	65
6.1 Het aanbod _____	65
6.2 De monitoring _____	67
7. Analyse: Het signaleren van risicojongeren en de daaruit voortvloeiende activiteiten _____	71
7.1. Het signaleren van risicojongeren _____	71
Algemeen _____	71
De signaleringsfunctie _____	71
7.2 Signaleren _____	71
7.3. Activiteiten na signalering _____	72
7.3.a Acties van signalerende instanties _____	72
7.3.b Aanmelden _____	72
7.3.c Acties na het aanmelden _____	73
7.3.d Samenwerking _____	74
7.4 Middelen en systematiek _____	74
8. Analyse: Contact, opvang, aanpak en nazorg _____	77
8.1. Het contact met de strafrechtketen _____	77

8.2 De opvang	78
8.3 De aanpak van de jeugdigen	78
8.4 De nazorg	80
9. Aanbevelingen	83
9.1 Aanbevelingen	83
Bijlage I: Lijst van Geraadpleegde Documenten	87
Bijlage II: Het wettelijk kader van de preventie van jeugdcriminaliteit in Curaçao	88
Bijlage III: Profiel van de doelgroep van AJJC	94
Bijlage IV: de drie pijlers van Aanpak Top-C	96
Bijlage V: De aanpak Top600 van het gemeente Amsterdam	97

Lijst van afkortingen

ADHD	Attention Deficit Hyperactivity Disorder
AGO	Arbeid Gericht Onderwijs
AJJC	Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao
BW	Burgerlijk Wetboek
CMK	Centraal Meldpunt voor Kindermishandeling
DJI	Dienst Justitiële Instellingen
FAJ	Federatie Antilliaanse Jeugdzorg
G&GZ	Geneeskunde en Gezondheidszaken
GVI	Gezinsvoogdij Instelling
HALT	Het ALTERNatief
HvJ Maarten	Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
IB'ers	Interne Begeleiders
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
IVS	inverzekeringstelling
JCO	Justitieel Casus Overleg
JGZ	afdeling Jeugd Gezondheid Zorg
JJIC	Justitiële Jeugdinrichting Curaçao
JOVO	Jong Volwassenen
JZZ	Bureau Jeugd & Zeden Zaken Korps Politie Curaçao

KPC	Korps Politie Curaçao
LVB	Licht Verstandelijke Beperking
MDO	Multidisciplinair overleg
OM	Openbaar Ministerie
OTS	Ondertoezichtstelling van kinderen
OvJ	Officier van Justitie
PIJ	Plaatsing in Inrichting voor Jeugdigen
PPP	Positive Parenting Program
PSI	Perspektiva i Sosten Integral
PVA	plan van aanpak
Raad	Raad voor de rechtshandhaving
SGE	Sentro pa Guia Edukashonal
RJO	risicjongeren overleg
RKCS	Stichting Rooms Katholiek Centraal Schoolbestuur
SDKK	Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou (Gevangenis/Huis van Bewaring)
SMAT	Schoolextern Multidisciplinair Advies Team
SSO	Sectie Sociaal Onderzoek
SVP	Sociale Vormingsplicht
WvSr	Wetboek van Strafrecht van Curaçao
WvSv	Wetboek van Strafvordering van Curaçao
YAVE	Yudansa Alternativo pa un Vishon Eksitoso

Voorwoord

De Raad heeft in zijn jaarplan voor 2015 vastgelegd welke onderwerpen in het jaar aan bod komen. Eén van deze onderwerpen is de preventie van jeugdcriminaliteit.

De preventie van jeugdcriminaliteit is niet uitsluitend de taak van slechts enkele organisaties of instanties. Het is een visie en inspanning die maatschappelijk breed moet worden gedragen. Op bestuurlijk niveau dienen verschillende ministeries en organisaties een bijdrage te leveren teneinde het uiteindelijke doel te bereiken. En dat doel is minder *first offenders*, minder jeugdige delinquenten en minder recidive onder de jongeren.

De inspectie bevat de uitkomsten van het onderzoek naar de preventie van jeugdcriminaliteit in Curaçao. De Raad spreekt de hoop en de verwachting uit dat deze inspectie zal bijdragen aan de verbetering van de identificatie, opvang en begeleiding van deze groep jongeren ter voorkoming van jeugdcriminaliteit.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

Mr. F.E. Richards, voorzitter

Mr. G.H.E. Camelia en

Mr. T.P.L. Bot

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Dit inspectierapport betreft de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de preventie van jeugdcriminaliteit in Curaçao.

De Raad hanteert in dit onderzoek een aantal begrippen, die nadere definiëring behoeven. De Raad zal dan ook de begrippen “preventie” en “jeugdigen” of “jongeren” definiëren. Onder preventie wordt verstaan: “het voorkomen van crimineel gedrag, waaronder misdrijven”. Dit betekent dat preventie zich richt op het voorkomen van, in dit geval, jeugdcriminaliteit. Dit houdt in feite in het voorkomen van delinquent gedrag en politiecontacten. In dit inspectierapport wordt het begrip “jeugdigen” of “jongeren” gehanteerd. Volgens de wetgeving betreft het minderjarigen in de leeftijd van nul tot achttien jaar. Gedurende het onderzoek is echter komen vast te staan dat diverse organisaties in het kader van hun werkzaamheden een ruimere leeftijdsgroep trachten te bereiken, waardoor vaak gekozen wordt om jongeren tot en met vierentwintig jaar zorg en hulp aan te bieden. Daarom wordt in dit rapport uitgegaan van de laatstgenoemde categorie.

Tijdens het onderzoek is komen vast te staan dat de preventie van jeugdcriminaliteit niet uitsluitend de taak is van instanties en organisaties binnen de sector van justitie. In de praktijk blijkt dat er een breed scala aan instanties en organisaties verdeeld over de zorg, hulp en onderwijssector betrokken zijn bij de preventie van jeugdcriminaliteit. Het betreft o.a. de volgende instanties en organisaties: Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao (AJJC), het Openbaar Ministerie (OM), Justitiële Jeugdinstelling Curaçao (JJIC), het Korps Politie Curaçao (KPC), Bureau Jeugd & Zeden Zaken (JZZ) van het Korps Politie Curaçao, Gezinsvoogdij Instelling (GVI), Schoolextern Multidisciplinair Team (SMAT), Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht van het Ministerie van Onderwijs Wetenschap Cultuur en Sport, Yudaboyu, PSI-Skuchami, Stichting Slachtofferhulp, Departamentu Salú Hubenil, een school waar Arbeid Gericht Onderwijs (AGO) wordt gegeven, Sentro pa Guia Edukashonal (SGE) en het Centraal Meldpunt Kindermishandeling (CMK) van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

Bij de preventie van jeugdcriminaliteit wordt door alle respondenten gesproken over verschillende niveaus van zorg.

- De 1ste lijnszorg is de hulp en zorg die gegeven wordt op scholen door docenten en leraren.

- De 2^e lijnszorg is de hulp en zorg die gegeven wordt door de interne zorgteams op scholen. Deze teams bestaan in beginsel uit een maatschappelijk werker/ster, een docent of mentor en het schoolhoofd.
- De 3^e lijnszorg omvat ondersteuningsorganisaties waarvan scholen gebruik kunnen maken als hulp op de 1e en 2e lijnsniveau ontoereikend is of omdat de problemen de expertise of handelingsmogelijkheden van de schoolstructuur overstijgen.

Daarnaast wordt door de respondenten van de AJJC in het kader van de jeugdcriminaliteit gesproken over verschillende niveaus van preventie.

- Onder primaire preventie vallen de risicojongeren (jongeren die nog niet in contact zijn gekomen met de justitie). De bedoeling is om te voorkomen dat deze jongeren in contact komen met Politie of Justitie. Onder primaire preventie vallen ook de jongeren die geen risicojongeren zijn maar die voorlichting krijgen op scholen, wijken of andere vindplekken.
- Onder de noemer secundaire preventie vallen de groep jongeren voor jeugdreclassering en HALT (om te voorkomen dat een jongere die al contact heeft met KPC recidivist wordt).

Het wettelijk kader voor de preventie van jeugdcriminaliteit wordt voornamelijk door het OM en de AJJC gebruikt voor tenuitvoerlegging van preventieve werkzaamheden. Voor de overige betrokken organisaties ontbreekt een wettelijk kader waarin de taken en/of de werkzaamheden betreffende de preventie van jeugdcriminaliteit zijn verankerd.

De Raad komt tot de conclusie dat de meeste organisaties niet betrokken zijn bij het signaleren van de jongeren. In de meeste gevallen worden de jongeren bij de instanties aangemeld, nadat zij door scholen, het KPC en door de ouders of familieleden zijn gesignaleerd. De meeste organisaties die door de Raad zijn benaderd hebben aangegeven dat zij geen systematiek hebben om risicojongeren te signaleren, omdat de meeste gevallen bij de instanties worden aangemeld.

De scholen bieden als eerste schakel in de lijn hulp aan de jongeren en de gevallen die de scholen zelf niet kunnen afhandelen, worden de jongeren aangemeld en/of doorverwezen naar het SMAT of de Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht. Zowel binnen het KPC als door samenwerkende partijen wordt regelmatig ten onrechte gesproken van werkzaamheden van jeugdagenten en soms ook wijkagenten. Het feit dat er geen jeugdagenten zijn bij het KPC is schijnbaar nog niet aan alle ketenpartners bekendgemaakt. Wel zijn er diverse taakaccenthouders werkzaam die zich met

jeugdigen bezighouden. Genoemde personen geven echter niet voltijds invulling aan hun taken betreffende jeugd of preventie van jeugdcriminaliteit.

Uit het onderzoek is komen vast te staan dat het overgrote deel van de jongeren worden aangemeld bij instanties die vervolgens hulp en zorg aan de jongeren aanbieden. Het betreft de volgende instanties: het SMAT, de AJJC, de GVI, de JJIC, Yudaboyu, de JGZ, de voogdijraad en het CMK, YAVE, het AGO onderwijs, PSI-Skuchami en het project “Tur Wowo Riba Bo”. De organisaties maken daarbij in beginsel geen onderscheid tussen jongeren die wel of niet met justitie in aanraking zijn gekomen. Aan alle hulpbehoevende jongeren wordt door de organisaties onder de noemer van risicjongeren de beschikbare hulp en/of zorg aangeboden. De enige organisatie die een onderscheid maakt is de AJJC. Bij de AJJC wordt een verdeling gemaakt tussen risicjongeren, HALT – jongeren en Jongeren van de jeugdreclassering. De aanpak, zorg en hulp voor elke groep is bij de AJJC ook verschillend.

Nadat de jongeren bij de diverse instanties zijn aangemeld worden verschillende acties ondernomen. Een actie die alle instanties ondernemen betreft het onderling uitwisselen van informatie. Opvallend daarbij is dat uitsluitend door het SMAT voor het uitwisselen van informatie toestemming van de ouders of de jongere (indien ouder dan 18 jaar) wordt gevraagd. Daarnaast vinden er diverse gesprekken met de jongeren plaats. Het belangrijkste gesprek is het intakegesprek of een aanmeldingsgesprek. Tijdens dit gesprek wordt kennis gemaakt met de jongere en wordt de noodzaak aan zorg vastgesteld en wordt aansluitend een plan van aanpak opgesteld. Uit de informatie blijkt dat deze gesprekken door de instanties worden gevoerd die direct contact hebben met de jongeren.

De organisaties bieden de jongeren vervolgens een onderbouwd hulpverleningsaanbod aan. Dit gebeurt door alle organisaties in de vorm van een plan van aanpak. In de plannen van aanpak worden afspraken en interventies op maat in overleg met de individuele jongere vastgelegd. Plannen van aanpak worden door alle organisaties die zijn benaderd opgemaakt in overleg met de jongere en in sommige gevallen in overleg met de ouder(s). Dit is om de jongeren inspraak en inzicht te verlenen in hun eigen ontwikkeling en meer betrokken te laten zijn bij het formuleren van persoonlijke doelstellingen en vervolgens het uitvoeren van het plan. De meeste organisaties bieden de jongeren direct of indirect ondersteuning en begeleiding in de vorm van trainingen of cursussen. De trainingen zijn gericht op het aanleren van diverse vaardigheden. Tevens zijn er diverse trainingen en cursussen die ook aan de ouders van de jongeren worden gegeven.

De samenwerking in het algemeen en in het bijzonder binnen het project “Tur Wowo Riba Bo” wordt door alle ketenpartners als positief ervaren. De organisaties die door de

Raad zijn benaderd voor het onderzoek hebben echter allemaal aangegeven dat zij niet over voldoende financiële middelen en personeel beschikken om de werkzaamheden in het kader van het signaleren van potentiële risicojongeren naar tevredenheid uit te voeren. Gebleken is dat deze twee factoren voor alle organisaties als de belangrijkste bron van beperkingen worden aangemerkt. De organisaties hebben alle benodigde middelen aangegeven.

Voordat de jongeren met de strafrechtketen in aanraking komen, zijn deze meestal door ouders of familieleden aan een of meerdere organisaties aangemeld en is hun vaak reeds individuele hulp en/of zorg aangeboden. De Raad is van mening dat regelmatig schoolverzuim een (eerste) indicatie is dat er sprake is van potentiële risicojongeren. Het is opmerkelijk dat verschillende hulp- en zorgtrajecten die aan de jongeren worden aangeboden voordat ze met de strafrechtketen in aanraking komen niet door alle organisaties worden gezien of erkend als zijnde een traject ter preventie van de jeugdcriminaliteit.

De strafrechtelijke route die de jongere moet volgen wordt bepaald door de strafrechtketen met name het OM, het KPC, de AJJC, de gevangenis, de JJIC en de Voogdijraad. De Raad mist criteria waaraan getoetst wordt om de strafrechtelijke route te kiezen. De Raad is van mening dat doordachte vastgestelde criteria ten goede kunnen komen van de preventie. De taken en bevoegdheden van de betrokken en bevoegde functionarissen of medewerkers zijn wel goed wettelijk verankerd en/of duidelijk in richtlijnen en werkprocedures vastgelegd.

Bij alle organisaties zijn de functionarissen op de hoogte van de bestaande procedures welke worden toegepast bij de binnenkomst van jongeren. De procedures zijn echter niet bij alle organisaties formeel vastgelegd. De Raad is van mening dat deze procedures zo spoedig mogelijk formeel moeten worden vastgesteld. Voor wat betreft de registratie komt de Raad tot de conclusie dat niet alle organisaties binnen de strafrechtketen aan de minimale eis van volledigheid en betrouwbaarheid voldoen. De Raad heeft namelijk bij het KPC niet kunnen vaststellen of deze registratie volledig en betrouwbaar is. Uit het onderzoek is komen vast te staan dat er noodzaak betaamt aan onderlinge afspraken tussen ketenpartners omtrent de overdracht van gegevens, waarbij als uitgangspunt dient te gelden dat zoveel mogelijke informatie wordt uitgewisseld in het belang van de jongeren.

Het concept Landsbesluit HALT lag ten tijde van het onderzoek bij het Ministerie van Justitie ter formalisering. Met het formaliseren van het concept Landsbesluit krijgt de AJJC de wettelijke grondslag en mogelijkheid voor een alternatieve buitengerechtelijke afdoeningsmodaliteit.

Bij de AJJC en JJIC zijn de begeleidingsplannen pedagogisch verantwoord en voldoen ze aan de normen zoals het inbouwen van contactmomenten, kwaliteitscontrole en evaluatiemomenten. De begeleidingsplannen van de gevangenis waren ten tijde van het onderzoek nog niet aangepast aan de Curaçaose situatie. Uit de aangeleverde informatie heeft de Raad vastgesteld dat de plannen van de SDKK niet gecertificeerd waren en ook geen specifieke voor de kwaliteitscontrole voorgeschreven evaluatiemomenten waren vastgelegd.

Het KPC beschikt niet over formele regels voor bejegening van jongeren. Bij de AJJC zijn de regels en procedures voor bejegening van jongeren vastgelegd. Bij de JJIC zijn er regels en procedures voor bejegening van de jongeren. Bij het SDKK heeft het personeel diverse cursussen en opleidingen gevolgd met betrekking tot de omgang met jongeren. De Raad is van mening dat zowel het SDKK als de JJIC de nodige inspanning hebben verricht om adequate bejegening van de jongeren te verzekeren. Bij het SDKK is het personeel opgeleid in het omgaan/bejegenen van jongeren en er wordt gewerkt volgens een mentorsysteem. Recentelijk hebben de personeelsleden de TOPS training gevolgd en volgen enkele personeelsleden en hun cliënten de Agressie Regulatie (ART) training. Bij de JJIC zijn er regels of procedures voor bejegening van de jongeren. Ten tijde van het onderzoek was de JJIC bezig om de procedures aan te passen. Het SDKK, de AJJC en de JJIC hebben aangegeven dat de jongeren volgens vaste procedures en afspraken worden overgedragen. Het SDKK, AJJC en JJIC hebben de Raad geen inzage in deze procedures verschaft.

Bij het merendeel van de organisaties bestaat er geen verplichting tot het geven van nazorg aan de jongeren. Nadat het hulp- en zorgtraject door de organisaties is afgerond wordt de focus in de praktijk gericht op nieuwe of urgentere gevallen. Vier van deze organisaties zijn bereid om daarna, meestal vrijblijvend, beperkte nazorg aan te bieden en te verzorgen. De AJJC is de enige organisatie die gericht en verplicht nazorg verzorgt. De Raad is van mening dat nazorg noodzakelijk is. Met de nazorg wordt voorkomen dat de jongeren opnieuw verkeerde of criminele activiteiten plegen.

Aanbevelingen aan de Minister

Algemeen

- Formaliseer het concept Landsbesluit HALT.

- Draag zorg voor een gezamenlijke visie en beleid betreffende de preventie van jeugdcriminaliteit
- Specificeer de taken en werkzaamheden betreffende de preventie van jeugdcriminaliteit van de organisaties die vallen onder de Sector Rechtshandhaving van het Ministerie van Justitie en deel uitmaken van de strafrechterketen.
- Overweeg de mogelijkheid voor een meerjarige c.q. structurele financiering van projecten en organisaties die buiten de strafrechterketen een bijdrage leveren aan de preventie van jeugdcriminaliteit.
- Draag zorg dat er onderlinge afspraken worden gemaakt tussen ketenpartners omtrent de overdracht van gegevens in het kader van de preventie van jeugdcriminaliteit. Uitgangspunt daarbij is de volledigheid, betrouwbaarheid en uniformiteit van de informatie.

Aanbevelingen met betrekking tot de AJJC

- Draag zorg voor de nodige middelen en mankracht voor het uitvoeren van de werkzaamheden van het Veiligheidshuis.

Aanbevelingen met betrekking tot het OM

- Stel objectieve criteria vast om de strafrechtelijke route voor risicojongeren te kiezen. Maak deze criteria bekend aan de ketenpartners.

Aanbevelingen met betrekking tot het KPC

- Draag zorg voor het formaliseren van de functies van taakaccenthouders Jeugd.
- Ontwikkel een systematiek om risicojongeren te signaleren.
- Verbeter de samenwerking tussen de taakaccenthouders met de scholen.
- Stel de procedures bij binnenkomst zo spoedig mogelijk vast.
- Draag zorg dat de registratie van de gegevens van de jongeren in Act-Pol aan de minimale vereisten van volledigheid, betrouwbaarheid en veiligheid voldoet.

- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen voor bejegening van jongeren conform internationale normen in interne richtlijnen vast.

Aanbevelingen met betrekking tot de Voogdijraad

- Stel regisseurs ter beschikking ten behoeve van het project “Tur wowo riba bo”.
- Neem deel aan de vergaderingen in het veiligheidshuis van de AJJC.

Aanbevelingen met betrekking tot de JJIC

- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen voor bejegening van jongeren conform internationale normen vast in interne richtlijnen.
- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen van overdracht van behandeling van jongeren vast in interne richtlijnen conform internationale normen.

Aanbevelingen met betrekking tot het SDKK

- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen voor bejegening van jongeren conform internationale normen vast in interne richtlijnen.
- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen van overdracht van behandeling van jongeren vast in interne richtlijnen conform internationale normen.
- Draag zorg dat de begeleidingsplannen van de gevangenis voldoen aan de minimale eisen en dat er kwaliteitscontrole en voortgangsbewaking van de begeleidingsplannen plaats vindt.

1

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het onderwerp van deze inspectie is de preventie van jeugdcriminaliteit in Curaçao.

Kinderen hebben recht op een gezonde en evenwichtige groei en ontwikkeling. Maar door verschillende factoren kunnen jeugdigen echter met Justitie in aanraking komen. De overheid heeft daarbij de plicht om in te grijpen en passende- en zo nodig dwingende maatregelen te treffen om de groei en ontwikkeling van deze jeugdigen in goede banen te leiden.

De Raad heeft eerder in 2012 een inspectie uitgevoerd naar de wijze waarop de jeugdreclassering wordt uitgevoerd. Daarbij is gebleken dat één van de belangrijke aspecten binnen de rechtshandhaving de preventie van strafbare feiten is. Het is maatschappelijk zeer van belang dat de overheid op een effectieve manier maatregelen treft om te voorkomen dat jeugdigen crimineel gedrag gaan vertonen en naar aanleiding daarvan met Justitie in aanraking komen.

1.2 Definitiebepaling

De Raad hanteert in dit onderzoek een aantal begrippen, die nadere definiëring behoeven. Het betreft de begrippen "preventie", "jeugdigen" en "jongeren".

Met preventie wordt bedoeld: het voorkomen van misdrijven. Dit betekent dat preventie zich richt op het voorkomen van jeugdcriminaliteit.

Met jeugdigen of jongeren wordt bedoeld: kinderen en jong volwassenen in de leeftijd van nul tot en met vierentwintig jaar.

1.3 De onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

Hoe vindt de preventie van jeugdcriminaliteit plaats in Curaçao?

Ter beantwoording van deze onderzoeksvraag zijn vijf deelvragen geformuleerd:

1. *Hoe is de signaleringsfunctie georganiseerd?*
2. *Hoe komt het contact met de strafrechter tot stand?*
3. *Hoe vangt de strafrechter jeugdigen op?*
4. *Hoe pakt de strafrechter jeugdigen aan?*
5. *Welke nazorg wordt geboden aan jeugdigen?*

1.4 Doelstelling inspectie en toetsingskader

De met het onderzoek verzamelde informatie dient een gedegen beeld te geven hoe de preventie van jeugdcriminaliteit plaats vindt in Curaçao. Het onderzoek resulteert in een rapport van de Raad voor de rechtshandhaving, waarbij de wijze en de mate waarin preventie van jeugdcriminaliteit plaats vindt in Curaçao wordt aangegeven. De Raad beoogt met het onderzoek verbeterpunten zichtbaar te maken en waar mogelijk aanbevelingen te doen teneinde een bijdrage te leveren aan de preventie van jeugdcriminaliteit.

Het toetsingskader is geformuleerd met als uitgangspunt de vijf deelvragen zoals in § 1.2 is weergegeven.

Voor wat betreft de **signaleringsfunctie** wordt gekeken naar de volgende aspecten.

- Het handelen na de signalering: Wat voor acties worden door de actoren ondernomen nadat er is gesignaleerd en zoeken ze vervolgens en/of daarbij contact op of samenwerking met andere ketenpartners of organisaties?

- De organisatie: Naast het faciliteren van medewerkers (met de nodige middelen) wordt ook de systematiek welke wordt aangehouden voor het signaleren onder de loep genomen.

Voor wat betreft het **contact** wordt gekeken op welke manier (welke instantie of functionaris) de jeugdige in contact komt met de strafrechter. Tevens wordt nagegaan wat er al met de jongere is gebeurd voordat de jongeren met de strafrechter in aanraking kwam. Tenslotte wordt gekeken hoe en door wie (instantie of functionaris) wordt bepaald welke strafrechtelijke route de jeugdige moet volgen.

Bij **opvang** bekijkt de Raad de binnenkomst, de registratie en de overdracht van de jongere. De overdracht valt uiteen in de overdracht van de cliënt bij binnenkomst en de overdracht van informatie over de cliënt van de ene organisatie naar de andere.

Bij de vraag **hoe de strafrechter de jongere aanpakt** wordt gekeken naar vijf aspecten.

- Keuze: Hoe (norm of kader) en door wie (functionaris of organisatie) wordt de keuze voor een bepaalde aanpak gemaakt.
- Het behandelplan: hierbij wordt gekeken of het pedagogisch verantwoord is, of het divers is (zit er verschil tussen de verschillende contactmomenten), of er kwaliteitscontrole dan wel evaluatie plaatsvindt, hoe de voortgang dan wel uitvoering van het plan verloopt en additioneel of het plan erkend dan wel gecertificeerd is.
- De voortgang en uitvoering van het behandelplan: daarbij wordt gekeken naar de duur van het plan en naar eventuele wachttijden.
- De bejegening van de jongere die behandeld wordt.
- De overdracht: Bekeken wordt de overdracht na de behandeling naar de nazorg in eigen land en een eventuele overdracht naar het buitenland (waaronder Europees Nederland of de Franse kant van Sint Marten).

Voor wat betreft **de nazorg** die aan de jeugdigen wordt geboden wordt gekeken naar drie centrale aspecten.

- Aanbod: Wat doen de organisaties / ketenpartners aan nazorg voor de jeugdigen? Wat wordt de jeugdigen aangeboden?
- Monitoring: Wie (organisatie en/of functionaris) volgt de jeugdigen tijdens het nazorgtraject?
- Invulling: Wat doet degene die de jongere volgt tijdens het nazorgtraject?

1.5 Onderzoeksaanpak en - methode

1.5.1 Het onderzoeksteam

Het onderzoek is uitgevoerd door de inspecteurs van de Raad in de maanden augustus 2015 tot en met november 2015.

1.5.2 Reikwijdte onderzoek

De Raad onderzoekt de periode januari 2014 tot en met eind december 2015.

1.5.3 Onderzoeksmethode

De probleemstelling wordt beantwoord aan de hand van literatuurstudie, interviews en observaties.

- Literatuurstudie: Aan de hand van literatuur wordt beoordeeld welke voorwaarden en eisen van belang zijn voor een effectieve preventie van jeugdcriminaliteit. Naast vakliteratuur, zal mede gebruik worden gemaakt van eerdere rapporten en andere relevante onderzoeken en verslagen alsmede wet- en regelgeving (deskresearch).

- Interviews: Aan de hand van interviews wordt beoordeeld wat de gang van zaken in de praktijk is met betrekking tot de preventie van jeugdcriminaliteit. Interviews zullen plaats vinden bij alle organisaties die daarbij betrokken zijn.

- Observaties: Aan de hand van observaties kan worden gekeken of de beschreven procedures of aangegeven handelingen daadwerkelijk in de praktijk worden toegepast.

Van alle interviews zijn gespreksverslagen opgesteld en alle geïnterviewden werden door het onderzoeksteam in de gelegenheid gesteld om de verslagen van hun interviewgesprek te verifiëren. De gespreksverslagen zijn vastgelegd nadat de geïnterviewden de inhoud hebben geaccordeerd.

In het kader van het onderzoek zijn verschillende organisaties benaderd die direct of indirect betrokken en actief zijn bij de preventie van jeugdcriminaliteit. Het betreft de volgende instanties of organisaties: Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao (AJJC), het Openbaar Ministerie (OM), Justitiële Jeugdinstelling Curaçao (JJIC), het

Korps Politie Curaçao (KPC), Gezinsvoogdij Instelling (GVI), Schoolextern Multidisciplinair Team (SMAT), Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht van het Ministerie van Onderwijs Wetenschap Cultuur en Sport, Yudaboyu, PSI-Skuchami (PSI= Perspektiva i Sosten Integral), Stichting Slachtofferhulp, Departamentu Salú Hubenil, een school waar Arbeid Gericht Onderwijs (AGO) wordt onderwezen, Sentro pa Guia Edukashonal (SGE) en het Bureau Voogdijraad Curaçao. Daarnaast zijn er verschillende trajecten en projecten door de Raad geïdentificeerd in het kader van preventie van jeugdcriminaliteit. De Raad heeft de volgende projecten meegenomen bij dit onderzoek: het project “Tur wowo riba bo” van het OM en het project “Yudansa Alternativo pa un Vishon Eksitoso” (YAVE) van de Federatie Antilliaanse Jeugdzorg (FAJ).

Tevens heeft de Raad dossieronderzoek verricht van jongeren die in contact zijn gekomen met Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao (AJJC). De Raad heeft zijn bevindingen en conclusies gebaseerd op de informatie die langs deze verschillende wegen is verzameld.

1.6 Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit negen hoofdstukken. Het begint met de samenvatting, conclusies en aanbevelingen. In het eerste hoofdstuk zijn aanleiding, doelstelling van het onderzoek, de diverse onderzoeksvragen en de onderzoeks aanpak en methode uitgewerkt. Hoofdstuk twee behelst een beschrijving van de bevindingen betreffende de signaleringsfunctie bij de preventie van jeugdcriminaliteit. In hoofdstuk drie wordt nader ingegaan op het contact van de jongeren met de strafrecht keten. De opvang van de jeugdigen wordt vervolgens in hoofdstuk vier behandeld. In hoofdstuk vijf wordt de verschillende aanpak van de jeugdigen die door de instanties worden gebezigd belicht. Hoofdstuk zes omvat een uiteenzetting van de nazorg welke aan de jongeren wordt aangeboden. In hoofdstuk zeven en acht worden de bevindingen geanalyseerd en beoordeeld en hoofdstuk negen bevat de aanbevelingen.

2

2. Het signaleren van risicojongeren

Algemeen

Het wettelijk kader voor de preventie van jeugdcriminaliteit in Curaçao wordt gevormd door het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, het Wetboek van Strafrecht (WvSr) en de Ministeriële beschikking van 20 december 2013, nr. 2013/073786 (Beschikking aanwijzing jeugdreclassering). Alle relevante artikelen van het wettelijk kader zijn als bijlage II bij dit rapport toegevoegd.

De signaleringsfunctie

Centraal hierbij is de vraag hoe de signaleringsfunctie georganiseerd is. Hierbij zal worden gekeken naar drie aspecten, te weten: signaleren, het handelen na de signalering en de organisatie.

2.1 Signaleren

Het signaleren vindt plaats door ouders en familieleden. De ouders en familieleden herkennen bepaalde handelingen en ontwikkelingen bij de jongeren die hun zorgen baart. Dan doen zij een beroep op de hulpverlenende instanties en melden zij de jongeren aan bij die instanties.

Meestal worden de jongeren eerst door de scholen gesignaleerd. Bij de scholen en schoolbesturen worden de risicojongeren gesignaleerd vanwege hun gedrag of leerprestaties. Het betreft hierbij meestal agressie, probleemgedrag, verzuim en ondermaatse leerprestaties. Het zijn de docenten die zicht hebben op deze groep.

De Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht worden door de scholen op de hoogte gebracht van de hoogverzuimers (risicojongeren). Scholen zijn verplicht om jongeren die meer dan 5 dagen per maand verzuimen aan te melden bij de unit leerplicht.

Het KPC heeft conform het inrichtingsplan een afdeling preventie, maar het is niet volledig bemand. Er is een persoon formeel geplaatst en er zijn twee vacatures. De huidige medewerker is bezig met het opstellen van een plan van aanpak preventie jeugdcriminaliteit. Zowel binnen het KPC als door samenwerkende partijen wordt melding gemaakt van de functie van jeugdagenten en soms ook wijkagenten. De Raad heeft echter uit interviews met het KPC begrepen dat er formeel nog geen jeugdagenten benoemd zijn binnen het KPC. De functiebenaming is geen jeugdagenten, maar taakaccenthouders jeugd (totaal vijf personen). Het KPC is voornemens om het aantal taakaccenthouders uit te breiden naar tien personen, waarbij de functie zal worden ondergebracht bij de verschillende wijkbureaus. De aan deze functie behorende taken zijn: 1) Het uitvoeren van het plan van aanpak preventie jeugdcriminaliteit en 2) fungeren als vraagbak over het thema voor andere collega's.

Deze personen zijn ondergeschikt aan de wijkbureau chefs. De exacte werkzaamheden worden bepaald door de wijkbureau chefs. Het zijn de taakaccenthouders jeugd die in principe optreden nadat de jongeren in contact zijn gekomen met justitie (b.v. onbeschoft gedrag, lichte vergrijpen of delicten zoals winkeldiefstal). Dit is het moment dat de jongeren door het korps worden gesignaleerd. Een ander signaleringsmoment bij het KPC is het moment van de aanhouding voorafgaand aan de inverzekeringstelling van de jongeren. De aanhouding geschiedt door reguliere agenten.

2.2. Activiteiten na signalering

2.2.a Acties van signalerende instanties

De scholen hebben een beperkte zorgstructuur waarin Interne Begeleiders (IB'ers) en schoolmaatschappelijk werkers werkzaam zijn. De 1° lijnszorg wordt gegeven door docenten en leerkrachten. Ook de 2° lijnszorg wordt verzorgd door interne zorgteams, meestal bestaande uit een mentor/leerkracht/docent, een maatschappelijk werkster en schoolhoofd. Gevallen die niet binnen de schoolstructuur kunnen worden afgehandeld, worden doorverwezen naar het Schoolextern Multidisciplinair Advies Team.

De taakaccenthouders van het Bureau Jeugd & Zeden Zaken van het KPC draaien normaal diensten binnen het KPC als reguliere politieagenten. In de gevallen waar jongeren betrokken zijn bij het plegen van een klein vergrijp, worden deze politieagenten tijdelijk als taakaccenthouders ingezet. De taakaccenthouders nemen de bewuste jongeren dan over en in overleg met de AJJC gaan ze dieper in het leven van de jongere om na te gaan wat de oorzaak is van hun gedrag. Het resultaat van het

onderzoek wordt vervolgens, indien nodig, aan de jeugdreclassering, of de Voogdijraad overgedragen. Bij aanhouding van deze jongeren worden hun gegevens door het KPC in Act Pol verwerkt en zijn deze meteen zichtbaar en bewerkbaar voor AJJC. Het komt ook voor dat een kopie van de IVS van deze jongeren achteraf door het OM naar de AJJC wordt opgestuurd.

2.2.b Aanmelden

Bij het Schoolextern Multidisciplinair Advies Team (SMAT) worden de jongeren door verschillende instanties aangemeld. De aanmeldingen verlopen meestal via de maatschappelijke werkster van de school en wanneer een school geen maatschappelijk werk(st)er heeft, verlopen de aanmeldingen normaliter via het schoolbestuur. Aanmeldingen komen ook binnen via leerplichtambtenaren en andere hulpverlenende instanties zoals GVI of Yudaboyu.

De Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao (AJJC) heeft als doelgroep drie verschillende groepen jongeren¹. Het betreft:

1. Risicjongeren: Deze jongeren hebben geen delict gepleegd, maar vertonen risicogedrag. Het gedrag van risicjongeren uit zich in agressie, overlast, klachten vanuit de school en probleemgedrag op school.
2. HALT - jongeren zijn veelal first offenders, waarbij het afglijden in het criminele circuit gemiddeld tot hoog wordt geschat. Het delictpatroon van HALT - jongeren loopt uiteen van schoolverzuim tot aanranding, poging tot diefstal en joyriden.
3. Jongeren van de jeugdreclassering zijn meestal first offenders waarbij het recidiverisico hoog wordt geschat. De meest voorkomende delicten zijn diefstal, overtreding van de vuurwapenverordening en de opiumlandsverordening.

Risicjongeren worden bij AJJC aangemeld via schoolbesturen, scholen, andere hulpverlenende organisaties, KPC taakaccenthouders, familieleden van cliënten en SMAT. De organisatie wordt soms ook benaderd door risicjongeren die zelfstandig hulp zoeken. De jeugdreclasseringjongeren en HALT - jongeren worden aangemeld door het Openbare Ministerie en/of KPC via het registratiesysteem (genaamd REACT) van de AJJC. Bij aanhouding van jongeren tussen 12 en 18 jaar worden hun gegevens door het KPC in Act Pol verwerkt en zijn deze meteen zichtbaar en bewerkbaar voor AJJC in REACT. Tevens wordt een kopie van de IVS van deze jongeren achteraf door

¹ Zie Bijlage III voor een uitgebreid profiel van de doelgroep van AJJC

het OM naar de AJJC opgestuurd. Een andere manier waarop deze jongeren in beeld komen is op het moment dat vonnissen betreffende deze jongeren door het OM naar de AJJC worden opgestuurd. Tevens worden de jongeren die in het kader van een PIJ-maatregel in JJIC zitten in het kader van nazorg bij AJJC aangemeld.

Deze jongeren worden ook via het Veiligheidshuis² bij de Jeugdreclassering aangemeld. De hiervoor aangewezen contactpersonen binnen de AJJC zijn de coördinator Veiligheidshuis en de jeugdwerkers (of jeugdreclasseringwerkers), maar in geval van aanmeldingen via REACT is de directeur de eerste contactpersoon.

Het overgrote deel van de jongeren komen in beeld bij de GVI via de Voogdijraad. De Voogdijraad vraagt na een onderzoek ondertoezichtstelling (OTS) aan. In de OTS-beschikking (voor maximaal 1 jaar) wordt de directrice van GVI als voogd aangewezen. De overige gevallen worden in beginsel aangemeld door onderwijsinstellingen of ziekenhuizen. Het kan echter ook voorkomen dat ouders zelf GVI benaderen (vrijwillige kader). Tijdens reguliere werkzaamheden (b.v. thuisbezoek bij een jongere die onder OTS is geplaatst) stuit GVI ook op zaken die in aanmerking komen voor kinderbescherming. Deze worden dan aan de Voogdijraad gemeld.

Bij de JJIC komen de jongeren in beeld bij jeugddetentie of wanneer een PIJ-maatregel wordt opgelegd of bij ondertoezichtstelling (OTS).

Bij Yudaboyu komen de jongeren in beeld op het moment dat de kinderen worden doorverwezen. Ouders of scholen nemen contact op met de huisartsen, die beslissen om al dan niet naar Yudaboyu door te verwijzen. De doelgroep van Yudaboyu zijn ernstig agressieve kinderen, kinderen met ADD of ADHD, kinderen waarbij er sprake is van een ernstig verstoorde relatie met de ouders, kinderen met psychiatrische problemen en kinderen die vanwege hun gedrag door scholen worden geweigerd.

Bij Departamentu Salú Hubenil beter bekend als de afdeling Jeugd Gezondheids Zorg (JGZ) van de Geneeskunde en Gezondheidszaken (G&GZ), komen de jongeren op verschillende manieren in beeld. De kinderen tussen 0 – 4 jaar komen in beeld via de consultatiebureaus. De groep jongeren tussen 4 – 12 jaar komen in beeld via de schoolgezondheidszorg. De jongeren in de leeftijdsgroep van 12 – 19 jaar zouden via de adolescentenzorg in beeld moeten komen. De JGZ heeft geen medewerkers die met

² Een Veiligheidshuis is een lokaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners, gericht op een integrale en probleemgerichte aanpak. Ten tijde van het onderzoek waren de volgende instanties vertegenwoordigd in het Veiligheidshuis: de AJJC, het OM (jeugd officier), de Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht (leerplichtambtenaar), de Voogdijraad, het KPC en het GVI.

deze groep werkzaam zijn. De deskundigen die de jongeren aanmelden zijn de artsen en verpleegkundigen werkzaam bij de consultatiebureaus en schoolgezondheidszorg.

Bij het Centraal Meldpunt Kindermishandeling (CMK) komen de jongeren in beeld via aanmeldingen. Een van de instanties die de jongeren aanmelden bij het CMK is de JGZ. Ook legt het CMK huisbezoeken of schoolbezoeken af, waardoor jongeren ook in beeld komen.

Bij het project “Tur Wowo Riba Bo” worden de recidivisten door het Openbare Ministerie geïdentificeerd, geselecteerd en aangemeld. 34 jongeren zijn geselecteerd en op de Top C-lijst geplaatst. De criteria van selectie van de jongeren zijn:

- Laatste vijf jaar recidivist;
- Leeftijd van 12 tot en met 24 jaar;
- Veroordeeld zijn in 2012, 2013 en/of 2014;
- “high Impact” delict gepleegd: diefstal met geweld, zware mishandeling, moord/doodslag.

“Tur Wowo Riba Bo” (Alle Ogen Op Jou Gericht) is een preventie aanpak gericht op combinaties van straffen en zorg. Het betreft een initiatief van het Openbaar Ministerie (OM) Curaçao dat in december 2014 van start is gegaan in het kader van het overkoepelende actieprogramma “Ta Basta Awor”. De gemeente Amsterdam heeft al 4 jaar succesvol gewerkt met de aanpak Top600³. Tur Wowo Riba Bo is een intensieve integrale persoonsgerichte aanpak op het bewerkstelligen van gedragsverandering bij de plegers van high-impact crimes en het verbeteren van de maatschappelijke kansen van de broertjes en zusjes in de familie. Het project heeft als doel om het aantal “high impact” delicten (diefstal met geweld, zware mishandeling, moord/doodslag) gepleegd door jongeren in de leeftijd van 12 – 24 jaar sterk te verminderen. Tevens wil het OM

³ Met de Top600-aanpak wilt de gemeente Amsterdam allereerst het aantal geweldsdelicten, overvallen, straatroven en woninginbraken (high impact criminaliteit) aanzienlijk terugdringen. De daders moeten voelen dat misdaad niet loont en grote consequenties heeft. Daarnaast biedt de gemeente hulp en (na)zorg. Door straffen te combineren met een zorgtraject, moeten de daders ervaren dat ze met hulp hun problemen kunnen aanpakken en er een uitweg mogelijk is. Als zij bereid zijn hun gedrag aan te passen, helpt de gemeente mee door met hen te werken aan een beter toekomstperspectief. Het derde doel van de aanpak is zo snel mogelijk risicokinderen signaleren en ingrijpen om te voorkomen dat deze jongeren afglijden naar de criminaliteit. Een kopie van de flyer “aanpak top600” van het gemeente Amsterdam is als bijlage V bij dit rapport gevoegd. Meer informatie en uitgebreider uitleg van de aanpak top600 is te vinden op website van gemeente Amsterdam: <https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/veiligheid/openbare-orde/aanpak-top600/> en <https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/veiligheid/openbare-orde/aanpak-top600/top600/top600/>

dat van het project een preventieve werking uitgaat, waardoor wordt voorkomen dat jongeren “high impact” delicten gaan plegen.

Aanmeldingen bij YAVE geschieden door de jongeren op eigen initiatief of worden door andere personen of organisaties die hun eerder hebben gesignaleerd aangemeld. Een deel van de aangemelde jongeren wordt doorverwezen, omdat andere experts en organisaties beter hulp kunnen bieden⁴.

Vele organisaties verwijzen jongeren door naar PSI-Skuchami. Meestal worden kinderen door de scholen doorverwezen naar Skuchami. Daarnaast worden veel jongeren door het KPC doorverwezen. Omdat PSI-Skuchami bekend is bij verschillende hulpverlenende instanties, worden ouders aanbevolen om een afspraak te maken bij de PSI-Skuchami. Volgens respondenten melden ouders hun kinderen aan met het oogmerk om via de organisatie hulp te krijgen op een ander gebied zoals huisvesting.

Aanmeldingen bij de school voor Arbeid Gericht Onderwijs die voor dit onderzoek is benaderd geschieden door Onderwijs. Een respondent bij het Arbeid Gericht Onderwijs heeft wel aangegeven dat wanneer door schoolmedewerkers potentiële risicjongeren worden geïdentificeerd deze meteen bij de bevoegde instanties worden aangemeld.

2.2.c Acties na het aanmelden

De leerplichtbrigade legt naar aanleiding van de meldingen door scholen een huisbezoek af. Van het bezoek wordt een verslag gemaakt en de jongere wordt doorgaans doorverwezen naar het SMAT.

Het SMAT controleert na een melding of alle noodzakelijke informatie aanwezig is (b.v. schoolrapporten, rapporten van andere hulpverlenende instanties en of de hulpvraag goed beschreven is). Voor het uitwisselen van informatie wordt toestemming van de ouders gevraagd, als de leerling jonger is dan 18 jaar. Leerlingen die ouder zijn dan 18 jaar moeten zelf de toestemming verlenen. Vaak vindt daarna een gesprek plaats met de mentor of maatschappelijk werker van de school die de leerling heeft

⁴ YAVE is als onderdeel van de FAJ in februari 2007 gestart. Belangrijkste aanleiding vormde de in 2005 ingevoerde (wettelijke) sociale vormingsplicht (SVP). De SVP was door de overheid gestart om jongeren tussen de 18 en 24 jaar die drop-outs waren alsnog een opleidingstraject aan te bieden. Doel van de SVP was om na uitval deze jongeren alsnog een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt te bezorgen. De SVP hielp de jongeren die al - vaak langere tijd - uitgevallen waren. Op basis van een evaluatie van de SVP en andere ‘tweede kans’-hulpverlening, heeft de FAJ besloten om YAVE op te richten. YAVE is een preventieve hulpverleningsvoorziening om zoveel mogelijk te voorkomen dat jongeren drop-outs zouden worden en tevens om drop-outs zo kort mogelijk na uitval op te pakken. YAVE is afgeleid van het Nederlandse hulpverleningsprogramma “Nieuwe Perspectieven” uit Amsterdam, waarbij jongeren zonder drempel bij de organisatie konden binnenlopen voor hulp.

aangemeld. Indien blijkt dat nadere informatie nodig is, wordt deze verkregen via een MDO (Multidisciplinair overleg) met alle instanties die in het verleden te maken hebben gehad met de leerling.

Het SMAT heeft een vast kernteam bestaande uit een orthopedagoog, een maatschappelijke werker en de coördinator. De vaste deelnemers overleggen over een zaak met de hulpverlenende instanties en een vertegenwoordiger van de betrokken school, waarna gezamenlijk een plan van aanpak wordt opgesteld. In de uitvoeringsfase heeft zowel het SMAT als de andere betrokken instanties bepaalde taken die uitgevoerd moeten worden. Er vindt regelmatig terugkoppeling plaats over de doelen, uitgevoerde acties en de behaalde resultaten.

Ook wordt er door het SMAT een casemanager aan de jongere gekoppeld. De casemanager (degene die het meest betrokken is met de leerling in de uitvoering) coördineert de uitvoering van het plan van aanpak. De casemanager kan een maatschappelijk werker van de school zijn, maar kan ook een medewerker van een hulpverlenende instantie zijn. In het MDO wordt de persoon die als casemanager moet fungeren aangewezen. Het SMAT is verantwoordelijk voor het opstellen van het advies en het plan van aanpak en is tevens belast met de monitoring van de uitvoering van het traject.

Op verzoek van het OM stelt de AJJC voor elke jongere die door KPC en/of O.M. werd aangemeld binnen 10 dagen na diens in verzekeringstelling een verkort plan van aanpak op. Het verkorte plan van aanpak is bedoeld om het OM meer informatie te verschaffen over de criminogene factoren die de AJJC bij de verdachte heeft gesignaleerd. In dit rapport adviseert de AJJC het Openbare Ministerie en Rechter Commissaris over een Plan van Aanpak ter voorkoming van verdere afglijding van de verdachte in het criminele circuit. De AJJC stelt ook een Plan van Aanpakrapport op. Deze rapportage wordt opgesteld ten behoeve van de rechtszaak, bij aanvang van Maatregel Hulp en Steun of ten behoeve van beëindiging van de Plaatsing in een Jeugdinstelling (Pij-maatregel) en bevat een diagnostiek en planvorming. Het rapport bevat tevens een onderbouwd advies betreffende de op te leggen straf(maat) of voorwaarden voor de beëindiging van de Plaatsing in een Jeugdinstelling (Pij-maatregel).

Indien de AJJC een jongere heeft die zou moeten worden geplaatst op een onderwijstraject, gaat AJJC na welke traject voor de jongere geschikt is. Mocht de jongere reeds een AGO bezoeken of hebben bezocht, maar is afgehaakt, dan wordt het AGO door de AJJC benaderd. Gedurende het daarop volgend gesprek worden concrete afspraken gemaakt betreffende o.a. schooltijden, prestaties en gedrag. De AJJC monitort of de leerling zich aan de gemaakte afspraken houdt. De AJJC verzorgt de navolgende trainingen:

- ART (Agressie Regulatie Training) voor jongeren; bevattende sociale vaardigheden (SoVa), omgang met boosheid en morele redenering;
- TOP'S training voor jongeren gericht op positief denken en doen;
- voor de ouders en verzorgers van de jongeren; opvoedingstrainingen gericht op het aanleren van opvoedingsvaardigheden.

In het Veiligheidshuis vergaderen de vaste ketenpartners om de 14 dagen. Zowel het Justitieel Casus Overleg (JCO) als het risicojongeren overleg vinden dan plaats. Daarbij worden alle jongeren tussen de 12 en de 18 jaar die bekend zijn in de strafrechtketen besproken in het JCO en de risicojongeren worden in het risicojongeren overleg (RJO) behandeld. De ketenpartners overleggen omtrent de jongeren en wisselen informatie over de jongeren uit. Vervolgens worden gezamenlijk afspraken, interventies en een aanpak op maat bepaald.

Nadat de rechter in een OTS-beschikking de directrice van GVI als voogd aangewezen heeft, benadert de GVI de ouder(s) en het kind voor passende behandeling en uitvoering van de beschikking. Daarbij wordt in overleg met de ouder(s) en het kind een plan van aanpak gemaakt. Deze gevallen vallen onder gedwongen begeleiding of gedwongen kader. Indien er sprake is van vrijwillige begeleiding wordt het overgrote deel van de vrijwillige meldingen aan de Voogdijraad overgedragen. In het geval de GVI gedurende reguliere werkzaamheden op zaken of aanwijzingen stuit, die aandacht van de kindbescherming behoeven, wordt de Voogdijraad geïnformeerd.

Nadat aan een jongere jeugddetentie, OTS of een PIJ-maatregel is opgelegd wordt het vonnis en alle onderliggende stukken door het OM aan de JJIC geleverd. Indien de JJIC meer informatie of gegevens nodig heeft van de jongere wordt contact opgenomen met de aangewezen dienst of organisatie. De Voogdijraad, de AJJC en de GVI zijn de organisaties die nadere informatie kunnen verstrekken. De jongeren worden in de inrichting opgenomen en behandeld in een gesloten afdeling of in een halfopen afdeling aan de hand van een (zo veel mogelijk) wetenschappelijk onderbouwd hulpverleningsaanbod. De behandelaanbod van de JJIC werkt is gebaseerd op een aangepaste sociologisch model in combinatie met de sociale competentie.

Na doorverwijzing vindt bij Yudaboyu een aanmeldingsgesprek plaats. Aan de hand van het gesprek wordt geëvalueerd of er behoefte bestaat aan verdere hulpverlening of dat de jongere elders moet worden doorverwezen. De behandeling geschiedt o.a. in de vorm van het voorschrijven van medicatie. Doorverwijzing vindt plaats naar bijvoorbeeld particuliere psychologen, GVI, huisartsen en de Voogdijraad.

Preventie door Yudaboyu gebeurt in de vorm van training aan kinderen op school. Daarvoor is er een programma genaamd EKIPA dat speciaal toegesneden is op kinderen met ernstige gedragsproblemen. Kinderen die in aanmerking komen voor de

training worden geselecteerd uit een bestand van Yudaboyu. De training bestaat uit sessies waarbij ook training wordt gegeven aan de leerkrachten (3 sessies) en de ouders (3 sessies) van de kinderen. Deze trainingen worden de afgelopen 2 jaren niet meer gegeven omdat de scholen deze niet kunnen bekostigen.

Op het moment dat een risicokind of risicojongere door de consultatiebureaus en schoolgezondheidszorg wordt aangemeld dan verleent de JGZ hulp in het kader van opvoedingsondersteuning. Er is daarvoor een programma opgezet, genaamd Positive Parenting Program (Triple P) waarin JGZ medewerkers zijn getraind. Deze medewerkers zijn bevoegd om seminars, groepscursussen en begeleiding (1 op 1 waar nodig) aan ouders te geven. Het volgen van een kind door de JGZ kan zich uitstrekken tot een periode van (meer dan) 12 jaren. Na het signaleren van andere risicofactoren die de fysieke of mentale gezondheidstoestand van de jongere kunnen aantasten worden de kinderen bij andere bevoegde instanties zoals de Voogdijraad of Skuchami aangemeld voor hulp. Ook vindt er in zulke gevallen doorverwijzing plaats naar het Centraal Meldpunt Kindermishandeling (CMK). Indien er sprake is van ontwikkelingsproblemen dan wordt doorverwezen en aangemeld bij de Sentro pa Guia Edukashonal (SGE).

Bij de Voogdijraad wordt bij de afdeling CMK na aanmelding meteen een intakegesprek gehouden. Vervolgens wordt de zaak geëvalueerd om te beslissen of het CMK de zaak gaat behandelen of doorverwijzen. De beslissingen worden na overleg genomen door de directeur van het Bureau Voogdijraad. Het CMK verwijst jongeren door naar andere instanties zoals YAVE, Skuchami en Centrum familie en jeugd, Yudaboyu, en Stichting Kinder Bescherming. De hulp bij deze instanties bestaat uit begeleiding en opvoedkundige vaardigheden. Er wordt ook doorverwezen naar onafhankelijke psychologen, maar betrokkenen moeten daarvoor verzekerd zijn. Focus van het CMK is op kindbescherming of bestrijding van kindermishandeling. De meeste werkzaamheden vallen onder het vrijwillige kader. Dit betekent dat door het CMK wordt geprobeerd om op vrijwillige basis de ouders voldoende begeleiding te geven samen met andere instanties.

Indien het CMK een zaak in behandeling neemt dan wordt (conform afspraak met de diverse schoolbesturen) als eerste contact opgenomen met de schoolmaatschappelijke werkers teneinde informatie te krijgen van de jongere. De schoolmaatschappelijke werker gaat vervolgens na of de jongere in een zorgteam of bij de maatschappelijke werker bekend is. Indien de jongere een bekende is dan wordt de beschikbare informatie doorgegeven aan het CMK. Indien de jongere onbekend is, wint de schoolmaatschappelijke werker informatie in en verstrekt deze vervolgens aan het CMK.

Indien de hulp en begeleiding van het CMK geen bevredigend resultaat oplevert, wordt de zaak door een andere sectie van de Voogdijraad overgenomen, namelijk Sectie Sociaal Onderzoek (SSO) die een diepgaand onderzoek doet en naar aanleiding daarvan een verzoek zou kunnen doen aan de rechter tot het nemen van een juridische maatregel zoals onder toezicht stelling (OTS).

YAVE biedt ambulante zorg. Dit betekent dat de interventie medewerkers op eigen initiatief dan wel op verzoek de jongeren benaderen. In het wekelijks casusoverleg wordt nagegaan of de aangemelde jongeren in aanmerking komen voor begeleiding. Daarbij wordt besloten of er met de jongere een traject wordt ingezet of dat de jongere doorverwezen wordt naar een andere instelling. Als de jongere voor begeleiding in aanmerking komt, stelt de aangewezen interventie medewerker in overleg met de jongere een trajectplan op. Het trajectplan is volledig afgestemd op de individuele situatie van de jongere en bevat korte en lange termijn doelstellingen. Naast individuele begeleiding worden soms ook trajecten aangeboden die in groepsvorm gevolgd kunnen worden.

Medio september 2015 is de gedragsdeskundige van YAVE begonnen met het testen van jongeren op LVB in het SDKK. Dit gebeurt in samenwerking met de AJJC, het OM en de reclassering in het kader van het eerdergenoemde project “Tur wowo riba bo”.

YAVE verzorgt de navolgende trainingen:

- voor professionals (HBO niveau) en (pleeg)ouders: trainingen voor herkennen van en omgaan met personen met LVB;
- voor jongeren met LVB: training “Kuida mi mes” met informatie en praktische handvatten voor functioneren op persoonlijk, professioneel en sociaal gebied;
- voor jongeren: training sociale vaardigheden (opzet: maximaal 8 jongeren; 4 meisjes en 4 jongens; de jongeren mogen elkaar niet kennen; onder leiding van een mannelijke trainer en een vrouwelijke trainer);
- voor ouders: Positive Parenting Program (PPP) met informatie en praktische handvatten voor opvoeding van hun kind(eren);
- voor jongeren: training Persoonlijke Ontwikkeling en Weerbaarheids Route (POWER);
- voor jongeren van YAVE: het traject “YAVE+”⁵.

⁵ Dit is een project binnen het programma “Kansen voor Jongeren Cariben 2014 - 2017 ” van Samenwerkende Fondsen Caribisch deel van Koninkrijk.

Bij PSI-Skuchami volgt een intakegesprek na de signaleringsfase. Afhankelijk van de hulpvraag wordt hulp aangeboden door bijvoorbeeld een psycholoog of een sociaal pedagogische hulpverlener. De duur van de hulp en/of behandeling is afhankelijk van de problematiek en kan voortduren tot 2 à 3 jaar. Skuchami wordt uitgenodigd voor de overleggen van Tur wowo riba bo, maar stelt niet aan alle vergaderingen te kunnen deelnemen. Een medewerker van PSI- Skuchami is betrokken bij het overleg wanneer cliënten van Skuchami worden besproken. PSI-Skuchami wordt ook voor de casusoverleggen van het veiligheidshuis uitgenodigd wanneer hun cliënten worden besproken. Het netwerk is volgens respondenten van Skuchami goed omdat de meeste experts elkaar weten te vinden. De ervaring is dat er snel telefonisch contact wordt opgenomen.

Bij de school van AGO onderwijs van dit onderzoek vindt er nadat een jongere door de AJJC terug is gemeld een gesprek met het kind, de ouders, de AJJC en de school plaats. Daarbij worden concrete afspraken gemaakt betreffende o.a. schooltijden, prestaties en het gedrag. Bij niet nakomen van de afspraken neemt de school contact op met AJJC en wordt de zaak vervolgens door de school aangemeld bij het schoolbestuur. Er is volgens respondenten sprake van een goede samenwerking met de AJJC. Volgens de AGO school is de case-load van AJJC opmerkelijk groot. Gevolg hiervan is volgens geïnterviewde dat de focus op lopende gevallen minder wordt. Er is ook sprake van een goede samenwerking met de JJIC, stichting New Creation, Stichting Maatschappelijke Zorg & Herstel en diverse internaten (o.a. Brakkeput, Huize Rose Pelletier).

2.2.d Samenwerking

Het OM heeft binnen het project “Tur Wowo Riba Bo” een persoonsgerichte benadering, die uitgaat van drie pijlers: de ‘lik op stuk’ pijler, de ‘zorg en nazorg’ pijler en de ‘brusjes’ pijler⁶. Het project is ondergebracht in een organisatiestructuur bestaande uit een stuurgroep, een operationeel beleidsteam, regisseurs en uitvoerders. De regisseurs zijn allemaal ter beschikking gesteld door de organisaties die samen met het OM het project helpen realiseren. Bij het OM wordt binnen het project gesproken van de Top C-aanpak⁷. De Top C – jongeren krijgen ondersteuning en begeleiding vanuit drie perspectieven: het repressief perspectief, het hulpperspectief en het systeemperspectief. Deze jongeren worden vanuit de methodiek gezien als het ware

⁶ Zie bijlage IV.

⁷ Bron: Voortgang project ‘Tur wowo riba bo’ periode: maart – juli 2015.

omwikkeld (wrap around). Het zijn de regisseurs die het uitvoerderoverleg aansturen met het doel het gezamenlijke plan van aanpak te realiseren. De keuze voor het (wrap around -)model komt voort uit de goede resultaten die hiermee zijn behaald door de aanpak van de Top 600 Amsterdam. Een van de concrete resultaten van de Top 600 Amsterdam behaald was het verminderen van recidivisme onder de veelplegers.

Het project “Tur Wowo Riba Bo” behelst een planmatige aanpak waarbij de regisseur gebruik maakt van de regulatieve cyclus. Deze regulatieve cyclus bestaat uit vijf (5) fasen: het binden van kringpartners aan een subject (deelname aan de uitvoerdersoverleg), het opstellen van een basisdossier, het opstellen van een plan van aanpak, uitvoering, monitoren en evalueren.

De jongeren komen in contact met het OM op het moment dat ze in de JJIC worden geplaatst. De jongeren komen dan in contact met de officier van justitie op het moment dat ze een strafbaar feit hebben begaan. Wanneer een jongere een zwaar misdrijf heeft gepleegd, bepaalt de officier van justitie de strafrechtelijke route. De regisseurs binnen het project “Tur wowo riba bo” vervullen ook een belangrijke rol in de aanpak en het bepalen van de strafrechtelijke route die de jeugdige moet volgen. De regisseurs beslissen immers samen met de uitvoerders omtrent de inhoud van het gezamenlijk opgestelde plan van aanpak voor elke jongere. Een van de taken van de regisseurs in het project “Tur wowo riba bo” is het opstellen van basisdossiers van de jongeren. In de basisdossiers is alle informatie van de jongeren opgenomen. Het betreft niet alleen de strafrechtelijke informatie maar ook van andere leefgebieden zoals school, huisvesting, gezondheid, werk en gezin. De ketenpartners moeten daarvoor de relevante informatie leveren. De regisseurs zijn ook verantwoordelijk om erop toe te zien dat de plannen worden gerealiseerd.

De gegevens in de basisdossiers van “Tur wowo riba bo” worden door de regisseurs met alle ketenpartners gedeeld. Ten tijde van het onderzoek waren 6 subjecten (lees hier: jongeren) van de 34 toegewezen aan regisseurs binnen het project “Tur Wowo Riba Bo”. Wachtlijden voor de jongeren en toewijzing aan de diverse regisseurs worden bepaald door het aantal beschikbaar gestelde regisseurs.

Ten tijde van de inspectie was er sprake van een tekort aan regisseurs waardoor niet aan alle geïdentificeerde jongeren een regisseur was toegewezen. Diverse organisaties hebben hiervoor aangegeven dat als gevolg van een tekort aan personeel ze de beschikbare mankracht moeilijk konden missen voor het project. Gevolg van het tekort aan regisseurs is dat er een wachtlijst is van jongeren die wel zijn geïdentificeerd, maar nog geen ondersteuning en begeleiding kregen. Een ander gevolg is dat belangrijke informatie van deze jongeren niet onder de organisaties werd gedeeld. Want als aan de geïdentificeerde jongeren binnen het kader van het project een regisseur is toegewezen

maakt de regisseur een basisdossiers van de jongeren die met de ketenpartners wordt gedeeld.

2.3 Middelen en systematiek

De organisaties zijn door de Raad benaderd met de vraag of de medewerkers met de nodige middelen worden gefaciliteerd. Tevens hebben de inspecteurs onderzocht of er een systematiek wordt aangehouden voor het signaleren.

De Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht heeft geen systematiek om risicojongeren (hoogverzuimers) te signaleren. Bij de AJJC worden de risicojongeren die door de verschillende instanties zijn gesignaleerd via een aanmeldingsformulier aangemeld. Daarnaast is er de digitale aanmelding via het registratiesysteem REACT. Binnen het Veiligheidshuis geschiedt het signaleren van de jongeren via het Justitieel Casus Overleg en het Risicojongeren Overleg. De gevallen van de jongeren worden immers in genoemde overleggen ingebracht, waardoor ze de facto door het Veiligheidshuis worden gesignaleerd. De AJJC-medewerkers worden gefaciliteerd met de nodige middelen om hun werkzaamheden uit te kunnen voeren. De directeur en medewerkers zijn constant actief bij het zoeken naar mogelijke oplossingen om het werk en aanpak te verbeteren. De medewerkers zijn toegerust met de volgende middelen :

- Diverse trainingen en cursussen
- Dienstwagens
- Computerhoek voor de jongeren
- Registratiesysteem
- Veiligheidstraining en veiligheidsprocedures
- Oriënterende dienstreizen
- Casuïstiekbesprekingen.
- Beschikbaarheid van een gedragsdeskundige
- Adequate en veilige spreekkamers
- Geschikte en recente literatuur over het vakgebied
- Piketvergoeding en pikettelefoon.

Waar de AJJC nog de grootste behoefte aan heeft is:

- Registratiesysteem voor het Veiligheidshuis.
- Vacaturebank voor werk / job coaching programma.
- Werk mobiele telefoon voor werkers
- Meer mogelijkheid tot het volgen van training in het buitenland.
- Begeleid kamer-bewonen-project voor de doelgroep.
- Meer sportprojecten voor de doelgroep.
- Leerwerktrajecten voor de doelgroep.
- Cursussen voor de jongeren.
- Bus voor transport van groepen jongeren.
- Meer personeelskracht.
- Foldermateriaal voor de jongeren, ouders en anderen.
- Preventie radioprogramma voor jongeren.
- Gestandaardiseerde diagnostische instrumenten.
- Diagnostiek op basis van instrumenten die gebruik make van risico- en beschermende factoren om het detecteren en voorspellen van problematiek.

Het Bureau Jeugd & Zeden Zaken van het KPC, de GVI en de JJIC hebben geen van allen een systematiek welke wordt aangehouden voor het signaleren van jongeren. Bij het KPC waren ten tijde van het onderzoek nog geen middelen beschikbaar voor de medewerkers om hun werkzaamheden in het kader van het signaleren en preventie van jeugdcriminaliteit naar behoren uit te voeren. Dit had te maken met het feit dat de functie van taakaccenthouders jeugd nog moest worden geformaliseerd. De JJIC beschikte ten tijde van het onderzoek nog niet over alle nodige middelen. De JJIC heeft daarbij aangegeven dat rekening houdende met de huidige situatie waarbij de jongeren complexe en multi-problematieken hebben, de focus op aantal en geschiktheid van het personeel alleen nog niet voldoende is. Er wordt tevens gewerkt aan de nodige trainingen voor het beschikbare personeel, samenwerking met andere instanties en het werven van zelfgekozen uitzendkrachten.

Het signaleren en het uitvoeren van preventietaken om jeugdcriminaliteit te voorkomen behoren niet tot de primaire taken van Yudaboyu. In het kader van hun curatieve werkzaamheden wilt de organisatie graag aan scholen een behandelaanbod voor de kinderen in combinatie met training van de leerkrachten aanbieden. De pogingen om dit op te zetten stuiten volgens respondenten op tekort aan financiële middelen. De kennis op dit gebied en bekwame medewerkers zijn beschikbaar, maar Yudaboyu mist volgens eigen zeggen draagvlak om het probleem op een hoger niveau dan een individuele aanpak te behandelen. De risicofactoren worden in kaart gebracht maar het werk is niet specifiek gericht op het signaleren van risicjongeren.

Bij de JGZ is er een intern protocol voor het signaleren van risicofactoren en het doorverwijzen van een risicokind of risicjongere. De Raad heeft echter geen inzage gehad in genoemd protocol.

Omdat jongeren door verschillende instanties bij het CMK worden aangemeld, hanteren zij geen systematiek voor het signaleren.

Bij YAVE worden voor de interventied medewerkers de volgende middelen beschikbaar gesteld:

- een gebouw met werk-, hulpverlenings- en vergaderruimten;
- kantoorfaciliteiten (bureau, desktopcomputer, printer, vaste telefoon etc.);
- een digitaal registratie- en volgsysteem;
- sim-kaart-abonnement voor het voeren van telefoongesprekken met eigen telefoon en
- financiële vergoeding van gereden kilometers met de eigen auto.

Waar YAVE nog de grootste behoefte aan heeft is extra mankracht. Het team zou volgens YAVE nog met tenminste 5 fulltime interventied medewerkers uitgebreid kunnen worden. Met deze extra capaciteit zou dan adequaat in de behoefte aan kort- en langdurende begeleiding/ondersteuning op het eiland kunnen worden voorzien. YAVE hanteert een open aanmeldingssysteem. Dit betekent dat een jongere op alle wijze kan worden aangemeld.

Bij PSI-Skuchami hebben de medewerkers de vrijheid om de taken naar eigen inzicht uit te voeren en is er mogelijkheid om huisbezoeken af te leggen. Er is gebrek aan financiële middelen. Het autopark is te beperkt om volledig wijkgericht hulp aan te kunnen bieden. Er zijn 2 oude dienstauto's voor 14 hulpverleners. In sommige gevallen is het beter een jongere buiten de woning van de familie te plaatsen, maar dat zijn faciliteiten waar PSI-Skuchami niet over beschikt. Uitbreiding van het aantal

hulpverleners is vereist zodat meer tijd aan casussen kan worden besteed. Daarnaast moeten zij beschikken over meer dienstauto's. Opleidingen zijn vereist en er is behoefte aan sociale faciliteiten voor gezinnen. Hoewel veel jongeren bij PSI-Skuchami worden aangemeld of worden doorverwezen, heeft de organisatie een systematiek. De Sociaal Pedagogisch Hulpverleners bezoeken diverse scholen, waarbij ze de kinderen observeren. Vervolgens wordt rechtstreeks met de scholen gewerkt om tips te geven over de aanpak. Als er sprake is van gevallen die door docenten zijn aangemeld waarbij de ouders niet meewerken (geven geen toestemming, komen niet opdagen met hun kind), dan worden die gevallen door PSI-Skuchami afgesloten of doorverwezen.

Bij Arbeid Gericht Onderwijs school die is bezocht worden de medewerkers niet gefaciliteerd met de nodige middelen om hun werkzaamheden in het kader van het signaleren en preventie van jeugdcriminaliteit naar behoren uit te voeren. De leiding van deze AGO school heeft ook aangegeven dat zij geen systematiek hanteren voor het signaleren van jongeren.

3

3. Het contact met de strafrechtketen

Centraal hierbij is de vraag hoe het contact met de strafrechtketen tot stand komt. Hierbij zal worden gekeken naar drie aspecten te weten: met welke instantie of functionaris de jeugdige in contact komt, wat is er al met de jongere gebeurd voordat de jongeren met de strafrechtketen in aanraking kwam en door welke instantie of functionaris wordt bepaald welke strafrechtelijke route de jeugdige moet volgen.

De Raad heeft de organisaties in de strafrechtketen en waarmee de jeugdige in contact komt geïnventariseerd. De volgende organisaties vallen onder de Sector Rechtshandhaving van het ministerie van Justitie en maken deel uit van de strafrechtketen⁸:

- Korps Politie Curaçao
- Gevangeniswezen en Huis van Bewaring
- Justitiële Jeugdinrichting
- AJJC- Jeugdreclassering en HALT
- Voogdijraad

Daarnaast veronderstelt artikel 2 van de Rijkswet OM⁹ de aanwezigheid van een openbaar ministerie in elk van de landen. Het bepaalt dat het openbaar ministerie van elk van de landen bestaat uit het parket van de procureur-generaal en het parket in eerste aanleg. Aan het hoofd van de openbare ministeries van de landen staat een gezamenlijke procureur-generaal.

Volgens Artikel 9, eerste lid, van de Rijkswet OM is het openbaar ministerie belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij landsverordening of wet vastgestelde taken. Artikel 9, eerste lid, bevat volgens de memorie van toelichting

⁸ Bron: businessplan Ministerie van Justitie

⁹ Rijkswet van 7 juli 2010 tot regeling van de inrichting, de organisatie en het beheer van de openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de samenwerking daartussen (Rijkswet openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba). Staatsblad 2010, nr. 336.

een beschrijving van de kerntaak van het openbaar ministerie in elk van de landen. De omschrijving is ruim en algemeen. De toekenning van specifieke taken en bevoegdheden waardoor de kerntaak in de landen gestalte krijgt, geschiedt in landsverordeningen en wetten. Boek zeven, titel II, van het Wetboek van Strafvordering omvat de artikelen betreffende Strafvordering in zaken betreffende jeugdige personen.

De jongeren komen met deze organisaties in contact. Het eerste contact van de jongeren met de strafrechtketen is meestal met het KPC. Daarna hebben de jongeren respectievelijk contact met de Voogdijraad, de Jeugdreclassering en de Justitiële Jeugdinstelling of huis van bewaring als het sluitstuk van de keten. In het kader van de preventie van jeugdcriminaliteit zijn de inspanningen erop gericht om het eerste contact te verleggen naar de AJJC.

De Raad heeft bevonden dat de jongeren in contact komen met alle organisaties binnen de strafrechtketen. Het contactmoment varieert. Bij het KPC komt de jongere in beginsel in contact met de functionarissen die werkzaam zijn bij het Bureau Jeugd & Zeden Zaken (JZZ) en de taakaccenthouders in de verschillende wijken en bij het plegen van zware delicten komen zij in contact met functionarissen van de andere units van het KPC. Bij het Bureau Jeugd & Zeden Zaken is er contact in geval er sprake is van zedenzaken. De jongeren komen in contact met de taakaccenthouders jeugd indien er sprake is van lichte vergrijpen.

Binnen het Gevangeniswezen en het Huis van Bewaring (hierna te noemen het SDKK) komen jongeren in contact met het personeel. Dit kan zijn de geüniformeerde medewerkers in het SDKK met name de gevangenebewaarders en beveiligingsmedewerkers of ander personeel zoals maatschappelijk werkers in het kader van hun resocialisatie.

De jongeren komen bij binnenkomst eerst in contact met de pedagogische coördinator. Deze stelt een voorlopig begeleidingsplan op in samenwerking met de mentor. Nadat het voorlopig plan met de jongere is besproken wordt een definitief plan opgesteld. Bij de Justitiële Jeugdinstelling Curaçao komen de jongeren vooral in contact met de groepsleiders en sociaal werkers van de organisatie. Gedurende de dagelijkse activiteiten hebben de jongeren het meeste contact met de groepsleiders en de maatschappelijk werkers. Ook is er regelmatig contact met de psycholoog.

Bij de AJJC komen de jongeren in contact met de jeugdwerkers (of jeugdreclasseringwerkers) op het moment dat ze worden aangemeld. Dit contact is nodig voor het maken van een verkort plan van aanpak (een tijdelijke diagnose en plan) en een plan van aanpak rapport (PVA-rapport) ten behoeve van de rechtszaak van de jongere. De jeugdreclasseringwerkers blijven gedurende de uitvoering van alle straffen (een taakstraf, werkstraf) in contact met de jongere. De jongeren die een Pij-maatregel

of jeugddetentie opgelegd hebben gekregen, worden na het uitzitten van de straf of als er sprake is van een voorwaardelijk sepot, door de jeugdreclasseringswerkers begeleid. Ook komen deze jongeren in contact met de AJJC of andere organisaties en diensten binnen de strafrechtketen via het Veiligheidshuis.

Bij de Voogdijraad komen de jongeren in contact met de maatschappelijke werkers in geval van een ernstig delict waarbij de jongere in verzekering wordt gesteld. Op dat moment moet er een vroeghulprapport voor de jongeren worden gemaakt. De Voogdijraad bezoekt dan de jeugdige tijdens de inverzekeringstelling. Bij de Voogdijraad komt het contact tot stand met de medewerkers van het CMK, waarbij na een telefonische of persoonlijke aanmelding meteen een intakegesprek volgt. De jongeren kunnen ook in contact komen met de medewerkers van het CMK gedurende huisbezoeken.

Voordat de jongeren met de strafrechtketen in aanraking komen, zijn deze meestal door een of meerdere instanties gesignaleerd en is hun individuele hulp en/of zorg aangeboden. Het betreft de volgende instanties of organisaties: Scholen, Gezinsvoogdij Instelling, Schoolextern Multidisciplinair Team, Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht van het Ministerie van Onderwijs Wetenschap Cultuur en Sport, Yudaboyu, PSI-Skuchami, Stichting Slachtofferhulp, Departamentu SalúHubenil, Arbeid Gericht Onderwijs, Sentro pa Guia Edukashonal en het project YAVE. De verschillende hulp- en zorgtrajecten die aan de jongeren kunnen worden aangeboden voordat ze met de strafrechtketen in aanraking komen zijn hiervoor in hoofdstuk 2 besproken. Volgens respondenten van het JZZ is er voordat de jongeren in contact komen met de dienst weinig gebeurd.

De functionarissen bij het JZZ beslissen meestal om de jongeren door te verwijzen naar een hulpverlenende instantie of aan te melden bij de Voogdijraad, terwijl de taakaccenthouders de jongeren aanmelden bij het Veiligheidshuis van de AJJC. Jongeren die zware delicten hebben begaan worden in verzekering gesteld in principe bij de JJIC. Bij het SDKK komen de jongeren terecht na veroordeling. De maatschappelijk werkers zijn als functionarissen van het SDKK betrokken bij het resocialisatietraject.

De strafrechter bepaalt de strafrechtelijke route van de jongeren, die bij JJIC worden geplaatst. De jongeren worden bij de JJIC geplaatst als gevolg van een rechterlijke maatregel of een bevel van de hulpofficier van Justitie.

Jongeren met een jeugddetentie en jeugdigen die een PIJ maatregel opgelegd krijgen worden in een ruimte van Brasami in Otrobanda of de nieuwbouw bij de gesloten afdeling van de JJIC geplaatst.

Indien aan de jongeren door de rechter een taak- of werkstraf wordt opgelegd, moeten de jeugdreclasseringswerkers van de AJJC zorgdragen voor de daadwerkelijke implementatie. Deze medewerkers bepalen op welke wijze en wanneer de opgelegde taakstraf wordt uitgevoerd. Binnen het Veiligheidshuis worden de interventies en aanpak op maat in de vergaderingen van het Veiligheidshuis bepaald. Diverse hulporganisaties en strafrechtelijke organisaties nemen deel aan deze vergaderingen. Tijdens deze vergaderingen worden de coördinatoren en trekkers van de plannen van aanpak voor de jongeren aangewezen. Hierna nemen de bevoegde functionarissen van de betrokken diensten en organisaties contact op met de jongeren voor het implementeren van het plan van aanpak.

De Voogdijraad stelt een vroeghulprapport op over de jeugdige, de ouders, de thuissituatie en de school- of werksituatie. In het rapport geeft de maatschappelijk werker van de Voogdijraad advies met betrekking tot de straf die de jongere zou moeten krijgen, indien een straf wordt opgelegd. Het advies van de Voogdijraad wordt door het OM aan het dossier van de zaak toegevoegd, waarna de beslissing door de rechter wordt genomen. Als een melding bij het CMK binnenkomt, vindt er intern overleg tussen de medewerkers plaats om na te gaan welke stappen en acties worden ondernomen.

4

4. De opvang van de jeugdigen

De centrale vraag hierbij is hoe de strafrechtketen jeugdigen opvangt. Hierbij worden gekeken naar de fysieke binnenkomst, de registratie en zowel de overdracht van de jongere als overdracht van de gegevens.

4.1 De binnenkomst van de jongere

Bij het KPC zijn er geen formele regels voor de opvang van de jongeren bij binnenkomst. Bij het KPC worden de jongeren opgevangen door reguliere agenten of JZZ-medewerkers. Het KPC benadrukt dat de opvang altijd wel humaan is.

Binnen het SDKK is er een aparte jeugdafdeling (Jong Volwassenen oftewel JOVO) die als doel heeft om op methodische wijze, de gedetineerde jongeren in een supportief en drugsvrij milieu op te vangen, rehabiliteren en resocialiseren met het oogpunt deze jongeren volledig maatschappelijk te herstellen en uit het criminele circuit te houden. De jongeren van 16 jaar of jonger worden direct op de afdeling F.O.B.A. geplaatst. Maar jongeren tussen 17 jaar t/m 24 jaar blijven in de politiecellen van het SDKK tot met de 11e dag. Daarna worden deze categorie van jongeren in de afdeling JOVO of een andere afdeling geplaatst.

Bij de Justitiële Jeugdinrichting worden de jongeren door de politie aan de beveiliging van de JJIC overgedragen. De beveiliging controleert de jongere aan het lichaam onder toezicht van de dienstdoende groepsleider. De dienstdoende groepsleider zorgt voor de intake, waarbij alle persoonlijke gegevens en bezittingen van de jongeren worden geregistreerd. Tenslotte wordt een foto gemaakt en een drugstest afgelegd en krijgt de jongere een cel toegewezen en worden de regels van de instelling uitgelegd.

Er is geen fysieke opvang op het moment dat de jongeren met de AJJC in aanraking. Jongeren zwerven van verblijfplaats naar verblijfplaats, hebben geen veilige en/of pedagogische verantwoorde plek om te kunnen verblijven of zitten in een conflictsituatie met hun ouders c.q. opvoeders, waardoor ze niet naar huis kunnen.

4.2 De registratie van de jongere

Alle gevallen worden geregistreerd in Act-Pol. De afdeling JJZ van het KPC stelt in gevallen van incest of seksueel misbruik een procesverbaal (pv) op, waarin de gegevens van de jongeren als zijnde de slachtoffers worden opgenomen. Daarna worden alle stukken (PV's) getekend en gescand en direct via mail naar de betrokken instanties opgestuurd. Een hard copy van het dossier wordt later naar de betrokken instanties verzonden.

Bij binnenkomst in het SDKK vindt er een intake plaats waarbij alle gegevens van de jongeren worden vastgelegd in een persoonlijk dossier. In de gedetineerdenadministratie wordt onderscheid gemaakt tussen volwassen veroordeelden, volwassen onveroordeelden en veroordeelde en nog niet veroordeelde jeugdigen.

Zowel bij de betrokken afdeling als bij de administratie van de JJIC wordt een dossier bijgehouden. De gegevens worden vastgelegd zowel middels een intake formulier als middels een geautomatiseerd systeem (data base). Op het intake formulier worden de volgende gegevens vastgelegd: de personalia, medische gegevens, contactpersonen, lijst van personen die het kind mogen bezoeken en de rechterlijke beschikking (OTS of PIJ). Deze gegevens worden vervolgens in een geautomatiseerd systeem verwerkt. Wanneer de jongere wordt ontslagen en of de strafperiode is verlopen, wordt het dossier afgesloten.

De AJJC maakt gebruik van het registratiesysteem REACT. Volgens respondenten worden gegevens niet altijd in Act-Pol verwerkt en de verwerkte informatie is evenmin feilloos. Additionele stukken 'worden meestal later door tussenkomst van het OM via de post of fax verstuurd'. De additionele informatie wordt vervolgens in REACT geregistreerd. De jongeren hebben bij de AJJC een persoonlijk dossier. De dossiers worden bijgehouden door een van de drie verschillende afdelingen, te weten: HALT, Jeugdreclassering en Veiligheidshuis. Alle informatie van de jongeren binnen het Veiligheidshuis worden handmatig verwerkt en opgeslagen in een dossier. Sinds 2014 heeft het REACT systeem ook een link met het bevolkingsregister, maar de informatie van het bevolkingsregister wordt volgens respondenten niet regelmatig geactualiseerd. De Voogdijraad registreert alle zaken die door het OM bij de organisatie worden aangemeld. Volgens respondenten is er nog geen geautomatiseerd registratiesysteem en worden alle gegevens in een Excel-sheet geregistreerd. Er wordt wel een dossier bijgehouden. Het dossier bestaat uit een aanmeldingsformulier, contact journaal, kopie identiteitsbewijs van de ouders en de jongere, rapportage van psycholoog/psychiaters en verslagen van CMK medewerkers.

4.3 De overdracht van de jongere

De overdracht van de jongeren geschiedt door middel van een overdrachtsprocesverbaal. Bij het aanhouden van een jongere is er vaak een voorgeleidings procesverbaal, welk procesverbaal bij de overdracht van de jongere aan een onderzoeksteam wordt afgegeven. Het onderzoeksteam neemt vervolgens contact op met de OvJ, de ouders van de jongere en de rechtshulpbijstand. Daarna worden de AJJC en de Voogdijraad in kennis gesteld van de situatie waarin de jongere zich bevindt. De jongeren worden door het KPC aan Brasami en JJIC overgedragen en bij genoemde instanties ondergebracht. Bij zware delicten worden de jongeren bij de afdeling FOBA van de gevangenis ondergebracht. Bij lichte vergrijpen mogen de jongeren zelfs naar huis, als plaatsing bij JJIC of Brasami niet mogelijk is.

Bij in verzekering stelling is het proces van overdracht identiek als bij volwassenen. Een kopie van de in verzekering stelling gaat naar de AJJC, Voogdijraad, OvJ, de advocaat, de jeugdige en het instituut waar de jongere wordt opgesloten. De behandelende rechercheur brengt de jongere naar de plaats waar hij wordt opgesloten. De medewerkers van de afdeling JZZ en het atrako-team dragen zorg voor de overdracht en het transport van jeugdige delinquenten. Er wordt eerst telefonisch contact opgenomen met de wachtcommandant bij JJIC. Dit gebeurt door de OvJ of door het KPC in opdracht van de OvJ. Bij aankomst wordt de jongere aan de bewaking van JJIC overgedragen. Over het transport zijn er waarschijnlijk afspraken binnen het KPC en met de betrokken instanties, maar respondenten van het KPC kunnen niet aangeven of deze schriftelijk zijn vastgelegd. Alle gevallen worden geregistreerd in Act-Pol. Daarna worden alle stukken (PV's) getekend en gescand en direct via mail naar de betrokken instanties opgestuurd. Een hard copy van het dossier wordt later naar de betrokken instanties verzonden.

Bij in vrijheidstelling van een jongere uit het SDKK vindt er geen overdracht plaats van gegevens aan een andere organisatie. Maar bij V.I. of straf beëindiging neemt het SDKK contact op met AJJC voor de overdracht van de gegevens van de jongere. Overdracht van gegevens bij het plaatsen onder elektronisch toezicht vindt plaats door middel van de evaluatie die aan de Reclassering wordt gestuurd. Indien een gedetineerde jongere onder elektronisch toezicht wordt gesteld, wordt de jongere overgedragen aan de politieambtenaren die zorgdragen voor het elektronisch toezicht. Monitoring of de jongere zich houdt aan de voorwaarde van het elektronisch toezicht geschiedt bij het SDKK digitaal. De begeleiding van de jongere tijdens het elektronisch toezicht vindt plaats door de AJJC.

Het KPC draagt de jongeren aan de JJIC over na een veroordelend vonnis. De JJIC ontvangt de informatie en documenten van de jongeren van andere instanties zoals de

Voogdijraad, de AJJC, het OM en de GVI. Indien informatie over de jongeren worden aangevraagd wordt deze na de benodigde toestemmingen schriftelijk verstrekt.

Indien gegevens van de AJJC met andere organisaties wordt gedeeld, bijvoorbeeld met andere ketenpartners in het Veiligheidshuis, worden de gegevens eerst door de AJJC geëvalueerd en beoordeeld. De Jeugdwerker bij de AJJC die een jongere doorverwijst naar een andere organisatie stelt in samenspraak met de jongere (vaak ook diens ouders/opvoeders) een briefrapport op dat de hulpvraag en relevante informatie. Vervolgens gaat de jeugdwerker telefonisch na bij de nieuwe organisatie of het rapport in behandeling is genomen en wat de reactie van de organisatie hierop is. Jongeren die in het gedwongen kader bij de Jeugdreclassering zitten, worden meestal niet in hun geheel overgedragen, maar slechts voor het deel waar het specialisme van de organisatie nodig is.

De Voogdijraad verstrekt de informatie over de jongere naar andere organisaties zoals AJJC of JJIC via dossieroverdracht. Volgens respondenten van het CMK komen er veel meldingen via schoolmaatschappelijk werkers binnen. Er is een afspraak met de schoolbesturen dat in zulke gevallen de schoolmaatschappelijke werkers als tweede lijn hulp al de informatie over een jongere verzameld. De overdracht is afhankelijk van de beschikbaarheid van de informatie. Indien de jongere een bekende is dan wordt de beschikbare en/of gevraagde informatie snel doorgegeven aan het CMK. Bij overdracht of bij het doorsturen van een zaak / dossier wordt alleen het eigen verslag van het CMK opgestuurd naar de andere instanties. De overige gegevens worden volgens respondenten van het CMK om privacy redenen niet met andere organisaties gedeeld.

5

5. De aanpak van de jeugdigen

Centrale vraag hierbij is hoe de strafrechtketen jeugdigen aanpakt. Hierbij zal worden gekeken naar de volgende vijf aspecten: de keuze, het behandelplan, de voortgang en uitvoering van het plan, de bejegening van de jongere en de overdracht.

5.1 De keuze

Voor de volledige en volwaardige implementatie van de HALT moeten vier (4) HALT-waardige delicten in een Landsbesluit worden opgenomen. HALT is een alternatieve buitengerechtelijke afdoeningsmodaliteit. In geval van een eerste politiecontact door een jongere (de zogenaamde “first offenders”) wordt een Halt afdoening voorgesteld. De jongere die door de politie is aangehouden krijgt daarbij de kans om zijn fout te herstellen. Hierdoor kan worden voorkomen dat er proces-verbaal wordt opgemaakt, de jongere krijgt dan de keuze, of naar justitie, of naar Halt. Het voordeel van Halt is dat de jongere geen strafblad krijgt. De Halt-straf heeft tot doel grensoverschrijdend gedrag zo vroeg mogelijk te stoppen en genoegdoening te bieden aan de slachtoffers en aan de maatschappij. Vanaf 2012 heeft het Ministerie van Justitie Curaçao een concept Landsbesluit voorbereid, waarop AJJC al reactie en input heeft gegeven. Ten tijde van het onderzoek was het concept nog niet geformaliseerd en lag het concept bij het Ministerie van Justitie.

Het detentiebeleid van het SDKK is in grote lijnen gebaseerd op de filosofie, dat de gedetineerde, naast het ondergaan van een straf tevens op zijn terugkeer in de maatschappij moet worden voorbereid¹⁰. Uit de visie en missie van de gevangenis blijkt dat men streeft naar een penitentiair stelsel waarin resocialisatie en rehabilitatie van de gedetineerden centraal staan. De gedetineerde moet door middel van een gestructureerd resocialisatieprogramma perspectieven worden geboden voor een succesvolle terugkeer in de samenleving (re-integratie). Volgens het plan opgesteld bij de opzet van de JOVO afdeling zou er worden gewerkt met een integraal begeleidingsplan in een multidisciplinair team bestaande uit een maatschappelijk werker, verpleegkundige, psycholoog, medewerker van de afdeling Scholing en

¹⁰ Zie artikel 17 van de Landsverordening beginselen Gevangeniswezen

Vorming, het afdelingshoofd JOVO en de mentor van de jongere. Door de mentor van de jongere wordt aan de hand van de bevindingen van het multidisciplinair team een begeleidingsplan opgesteld.

Bij de Justitiële Jeugdinstelling worden de jongeren in de inrichting opgenomen en vervolgens behandeld in een gesloten afdeling of in een halfopen afdeling. Bij de opname moet er sprake zijn van een goed voorbereid en (zo veel mogelijk) wetenschappelijk onderbouwd hulpverleningsaanbod¹¹. De keuze voor een bepaalde interventie wordt gemaakt door de pedagogische coördinator en de mentor. Voor de jongeren wordt een voorlopig begeleidingsplan opgesteld door de pedagogische coördinator en de mentor waarin de leerdoelen voor de jongere zijn opgenomen. Het behandelaanbod van de JJIC is gebaseerd op de Sociale competentie en in de half open afdelingen tevens bepaalde effectieve aspecten van het sociologisch model.

De AJJC stelt ten behoeve van de jongeren die via Act-pol of het OM worden aangemeld een verkort Plan van Aanpak (bekend als een IVS-rapport¹²) op. Dit Plan van Aanpak wordt gemaakt op verzoek van het OM en is het eerste rapport van de jongere bevattende een weergave van de criminogene factoren¹³ die de jeugdwerker van de AJJC heeft gesignaleerd. In dit rapport adviseert de AJJC het OM en Rechter Commissaris over een Plan van Aanpak ter voorkoming van verdere afglijding van de jongere. Ook stelt de AJJC een Plan van Aanpak (PVA-rapport) op.

5.2 Het behandelplan

Het begeleidingsplan van de gevangenis wordt opgesteld door het afdelingshoofd die training heeft gevolgd in het begeleiden van jongeren. Het plan is opgesteld conform de Nederlandse methodiek. Hierdoor is het volgens de leiding van het SDKK pedagogisch verantwoord. Het plan is nog niet aangepast aan de Curaçaose situatie. Het format van het behandelplan is opgesteld door een medewerker van de Dienst Justitiële Instellingen (DJI) in Nederland. Het concept is niet officieel goedgekeurd (erkend/gecertificeerd) door het managementteam of een externe instantie. Volgens de

¹¹ Bron: het masterplan JJIC 2014

¹² bron: jaarverslag 2014 Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao.

¹³ Criminogene factoren zijn kenmerken of omstandigheden die *kunnen* bijdragen aan het plegen van delicten. Criminogene factoren worden ook omschreven als risicofactoren die herhaling van delict gedrag meer waarschijnlijk maken. Er zijn *algemene* criminogene factoren, die voor alle jongeren gelden. Daarnaast zijn er voor bepaalde typen delicten en jongeren ook *specifieke* criminogene factoren aanwijsbaar.

leiding van het SDKK zijn er regelmatig contactmomenten met de gedetineerden om de voortgang te bespreken. Voor wat betreft de kwaliteitscontrole en evaluatie zijn er in het behandelplan geen voorgeschreven evaluatiemomenten vastgelegd. Er wordt wel mondeling geëvalueerd maar er vindt geen schriftelijke vastlegging plaats. De voortgang dan wel uitvoering van het plan is afhankelijk van het beschikbare personeel. Er is een personeelstekort waardoor het moeilijk is om het systeem te implementeren zoals oorspronkelijk bedoeld.

Bij de JJIC krijgen de jongeren, rekening houdend met hun profiel en op grond van diagnostiek, een individueel behandelplan aangeboden afhankelijk van hun ontwikkeling, geleidelijk aan meer vrijheid door overgang van gesloten naar besloten en open afdeling voordat zij worden ontslagen¹⁴. Door onvoldoende capaciteit en personeelstekort wordt dit helaas niet meer toegepast. De procedure om te komen tot een behandelplan is pedagogisch verantwoord en verloopt als volgt: Een voorlopig begeleidingsplan wordt opgesteld door de pedagogische coördinator waarin de informatie uit de ontvangen rapporten wordt vermeld. Na het afnemen van diverse testen en bespreking van de diverse ontvangen rapporten in een multidisciplinair team, worden de leerdoelen in het begeleidingsplan samen met de mentor en de jeugdige opgenomen. Dit plan is gericht op de specifieke individuele behoefte van de jongere. De psycholoog adviseert over de keuze van de diverse interventies die de jongere nodig heeft om tot gedragsmodificatie te komen. Vervolgens wordt samen met de mentor het begeleidingsplan besproken en de geschikte interventies vastgelegd.

De behandelplannen zijn gecertificeerd volgens de ontwikkelingsfasen van Slot en Spanjaard. De plannen behelzen de volgende onderdelen:

- Wekelijks wordt het gedrag van de jongeren met betrekking tot de verschillende leerdoelen geëvalueerd
- Maandelijks wordt tijdens de pupillenbespreking de begeleiding/zorgplannen van de jongeren besproken en geëvalueerd. Dit is multidisciplinair.

Kwaliteitscontrole vindt plaats in de vorm van interne wekelijkse teamvergaderingen en evaluatie vindt plaats in de maandelijkse pupillenbespreking.

De voortgang c.q. uitvoering van het plan is als volgt vormgegeven:

¹⁴ Er wordt een begeleidingsplan (civielrechtelijke) of zorgplan (strafrechtelijke) gemaakt waarin de leerdoelen van de jongeren zijn opgenomen.

- Er wordt geprobeerd om specifieke leerdoelen te bereiken met specifieke interventies. Dit gebeurt door middel van o.a. mentorgesprekken, groeps gesprek, psycholoog, sport, ART training Kunstzinnige Therapie etc.

De methodiek waarmee de JJIC werkt is de aangepaste sociologisch model in combinatie met de sociale competentie.

De afdeling Sociale dienst van het SDKK werkt aan de normen en waardenoriëntatie van de gedetineerden en heeft als taak zorg te dragen dat de gedetineerden de nodige hulpverlening krijgen. De afdeling onderwijs, vorming en training is verantwoordelijk voor de organisatie en planning van de opleiding, vorming en trainingsproces afgestemd op de gedetineerden ter ondersteuning van een resocialisatie- en rehabilitatiebeleid. De afdeling draagt ook zorg voor de uitvoering van opleidings- en trainingsprogramma. Gedetineerden kunnen zich vrijwillig inschrijven voor diverse interne cursussen. De duur van een behandelplan verschilt per persoon en de duur van de straf ook. Door het personeelstekort wordt niet voor iedere gedetineerde een behandelplan opgesteld.

Het behandelplan van de jongere is voor de periode dat de jongere in de JJIC wordt geplaatst. Bij de JJIC krijgen de jeugdigen vanaf het moment van binnenkomst een behandelplan aangeboden. Het behandelplan wordt tussentijds geëvalueerd en bijgesteld. De groepsleiders hebben wekelijks afzonderlijk teamvergaderingen waarin o.a. het gedrag van de jongeren wordt geëvalueerd. De resultaten van deze evaluaties worden geregistreerd. De evaluatie resulteert in een beoordeling over het gedrag van de jongeren in de afgelopen week. Maandelijks zijn er overleg bijeenkomsten (interne evaluaties) tussen de hulpverleners over de voortgang van de jeugdigen (dit zijn de zgn. pupillenbespreking). Daarbij wordt o.a. het gedrag van de jongeren op basis van een individueel afgestemd begeleidingsplan voor de jongeren besproken en geëvalueerd.

Bij de AJJC wordt er voor alle jongeren een pedagogisch verantwoord begeleidingsplan opgesteld, bestaande uit een uiteenzetting van de situatie van de cliënt, de criminogene en de begeleidingsdoelen. De Jeugdreclassering werkt vanuit de wetenschappelijk, evidence-based methode: “De jongere aanspreken. Handboek methode jeugdreclassering”. Het handboek is in Nederland in opdracht van het Ministerie van Justitie ontwikkeld en wordt op Curaçao door AJJC gehanteerd. Bij de AJJC hebben alle jeugdwerkers en administratieve krachten training gevolgd. In het najaar van 2014 zijn de jeugdwerkers geëvalueerd en gecertificeerd in de methode van de Jeugdreclassering. De contactmomenten is niet voor iedere jongere gelijk, maar afhankelijk van het gevaar voor recidive. De frequentie van contactmomenten en de intensiviteit worden van te voren bij de planvoering met de jongere besproken. Het plan van aanpak wordt opgemaakt aan het begin van de begeleiding en moet iedere zes maanden worden geëvalueerd. Doel van de evaluatie is om de opgestelde doelen te

herstellen, nieuwe doelen/subdoelen vast te stellen, wijzigen of haalbaarheid te toetsen aan de huidige situatie.

Iedere jongere dient door de jeugdwerker van de AJJC te worden geëvalueerd middels een evaluatieplan van aanpakrapport, doch thans wordt dit niet optimaal gedaan. Over het algemeen verloopt de uitvoering van het plan naar tevredenheid van de jeugdwerker en de jongere. Er zijn gevallen waar blijkt dat de jongere of diens ouders/opvoeders niet willen meewerken ondanks de motivatiegesprekken. In deze gevallen stuurt de jeugdwerker een bericht naar de jeugdofficier met de bevindingen alsook een advies.

Vanwege te weinig personeel heeft AJJC thans een wachtlijst van circa tien cliënten.

5.3 De bejegening van de jongere

Bij het KPC zijn er geen formele regels voor bejegening van jongeren. De jongeren worden afhankelijk van het specifieke geval (overtreding) aangepakt en behandeld. De bejegening is altijd wel humaan (de jongeren mogen contact opnemen met hun ouders / voogd, zorgen voor juridische bijstand, voldoende eten en drinken, etc.). Bij het SDKK is het personeel opgeleid in het omgaan/bejegenen van jongeren en er wordt gewerkt volgens een mentorsysteem. Recentelijk hebben de personeelsleden de TOPS training gevolgd en volgen enkele personeelsleden en hun cliënten de Agressie Regulatie (ART) training. Bij de JJIC zijn er regels of procedures voor bejegening van de jongeren. Ten tijde van het onderzoek was de JJIC bezig om de procedures aan te passen. De regels en procedures voor bejegening van jongeren bij de AJJC zijn gesteld in het handboek voor de Jeugdreclassering. Bovendien heeft AJJC de huisregels in een document vastgelegd en met alle medewerkers besproken. De werkprocedures en processen zijn opgesteld en met de werkers doorgenomen en aan de medewerkers overhandigd.

5.4 De overdracht van de jongere

Tijdens een interview heeft het KPC bevestigd dat ze geen behandelplannen hebben voor de jongeren.

Bij de gevangenis is de overdracht van de jongeren als volgt. Als de jongeren in aanmerking voor Elektronisch Toezicht komen vindt er een evaluatie plaats vanuit meerdere disciplines (afdelingshoofd, mentor, afdeling Vorming en Training) en wordt het resultaat aan de Reclassering of de AJJC toegestuurd met een advies voor het wel of niet plaatsen onder elektronisch toezicht. Als de jongere vervroegd in vrijheidstelling

(VI) krijgt dan is er in principe geen contact of overdracht van gegevens aan de Reclassering of de AJJC. Slechts als de ministeriele beschikking overdracht van gegevens voorschrijft, vindt dit plaats.

Bij de JJIC is er sprake van overdracht van de jongeren na hun behandeling. In gevallen van civielrechtelijk geplaatsten zijn de jongeren meestal meerderjarig en wordt een nazorgplan opgesteld in samenwerking met de jongere, zijn ouders en eventuele werkgever, en desnoods andere relevante instanties/organisaties. Bij het strafrechtelijke traject vindt de overdracht plaats naar de (jeugd)reclassering. Ook de nazorg is dan in handen van de (jeugd)reclassering. Indien er sprake is van overdracht naar het buitenland dan wordt in overleg met de jeugdofficier contact gemaakt met UO Reclassering. Zij verzoeken een onderzoek in het buitenland, voordat de jongere naar het buitenland gestuurd wordt. Als het resultaat in het buitenland positief is, wordt de overdracht via de UO Reclassering verder geregeld.

Indien de AJJC merkt dat jongeren naar Nederland zijn verhuisd wordt na overleg met het Openbare Ministerie het geval overgedragen aan een jeugdreclasseringorganisatie in Nederland. Jongeren die naar Nederland zijn verhuisd, worden na afsluiting van de zaak in overleg met de jongere en diens ouders/opvoeders verwezen naar een instelling in Nederland die met hun verder gaat. Voor zover mogelijk wordt beroep gedaan op de William Schrikkergroep Nederland om AJJC hierbij bij te staan. De Jeugdwerker die een jongere overdraagt na de periode van verplichte begeleiding aan een ketenpartner of zorgpartner heeft in samenspraak met de jongere (vaak ook diens ouders/opvoeders) een briefrapport geschreven welke de hulpvraag en relevante informatie bevat voor de desbetreffende organisatie. Vervolgens gaat de jeugdwerker telefonisch na of het rapport in behandeling is genomen en wat de reactie van de organisatie hierop is.

6

6. De nazorg

Centraal staat hierbij de vraag welke nazorg aan de jeugdigen wordt aangeboden. Hierbij zal worden gekeken naar het aanbod, de monitoring en de invulling.

6.1 Het aanbod

Diverse geïnterviewden hebben aangegeven dat scholen en schoolbesturen jongeren met mogelijk crimineel gedrag willen weren. Het plaatsen of wederom toelaten van deze groep jongeren op scholen wordt door enkele respondenten als “zeer moeilijk” omschreven. Het valt op dat de situatie welke in het onderzoek van 2012¹⁵ van de Raad is geconstateerd waarbij door de Stichting Rooms Katholiek Centraal Schoolbestuur (RKCS) contracten worden afgesloten met de scholieren nadat ze in contact zijn gekomen met justitie nog steeds actueel is. Het geven van nazorg is een van de werkzaamheden van de leerplichtbrigade van de Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht. Ten tijde van het onderzoek hebben de respondenten van de leerplichtbrigade van de Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht aangegeven dat het streven is om in de toekomst meer nadruk te leggen op de nazorg.

Het SMAT moet in de uitvoeringsfase van het plan van aanpak bepaalde taken uitvoeren. SMAT koppelt regelmatig terug naar andere instanties over de doelen, uitgevoerde acties en de behaalde resultaten. Na de implementatie wordt gedurende drie maanden gemonitord door het SMAT. Bij positief resultaat wordt de zaak afgerond met een eindrapportage. In de gevallen dat het traject niet succesvol verloopt vindt er een tussentijdse evaluatie plaats en wordt de adviesfase opnieuw ingegaan waarbij een nieuw advies wordt opgesteld.

Bij de AJJC wordt ten behoeve van jeugdreclassering de instrumenten Toezicht en Begeleiding van de Jeugdreclassering en ‘hulp en steun’ ingezet¹⁶. De maatregel hulp en steun is een verplichte maatregel die wordt opgelegd door het OM of rechter. De

¹⁵ Inspectieonderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving naar het bestaan, de opzet en de werking van jeugdreclassering op Curaçao. December 2012

¹⁶ Bron: Jaarverslag 2014 en jaarplan 2015 van Stichting Ambulante Jeugdzorg Curaçao.

maatregel hulp en steun wordt door de rechter opgelegd in een vonnis terwijl de maatregel bij het OM wordt opgelegd door een Officier van Justitie in het kader van een HURA-zitting (voorwaardelijk sepot). Nazorg na een plaatsing in een jeugdinrichting (PIJ-maatregel) valt ook onder hulp en steun. Tevens biedt de AJJC als begeleiding een 'zorgpakket' aan jongeren die minderjarig en dus ook leerplichtig zijn. De schoolgaande jongere krijgt daarbij een schoolmaatschappelijk werker aangewezen met wie de jeugdwerker van AJJC periodiek contact heeft.

De AJJC begeleidt de cliënten gedurende de nazorg met als belangrijkste doel het voorkomen dat de jongeren opnieuw de fout ingaan.

De Gezinsvoogdij Instelling biedt nazorg alhoewel zij daartoe niet verplicht zijn. Nazorg wordt aangeboden voor een periode variërend tussen 6 - 12 maanden. Soms wordt de GVI ook door de ouder(s) of jongeren zelf benaderd met het verzoek om nazorg te verlenen voor (on)bepaalde tijd. De nazorg wordt aangeboden in de vorm van telefonisch contact waarbij emotionele, morele steun en praktisch advies wordt gegeven.

Bij de JJIC is de nazorg niet verplicht, maar vrijblijvend. Er wordt maximaal één jaar nazorg aangeboden, waarbij er voornamelijk sprake is van telefonisch contact met de jongere. Het betreft hierbij meestal emotionele en morele steun en praktisch advies. In sommige gevallen worden ook huisbezoeken afgelegd.

Yudaboyu geeft geen nazorg aan de jongeren, maar zoals eerder is opgemerkt verzorgt de organisatie wel training aan kinderen op scholen, welke meer als preventie wordt gekwalificeerd. Bij de JGZ is er ook geen sprake van directe of gerichte nazorg voor de jongeren.

Het Centraal Meldpunt Kindermishandeling blijft een zaak nadat het is afgerond en/of doorverwezen voor een periode van drie maanden monitoren om te kijken of er nog sprake is van mishandeling.

Bij YAVE blijft de organisatie de situatie van de jongeren nadat ze zijn doorverwezen of niet meer worden begeleid monitoren en biedt opnieuw hulp als dat nodig blijkt. PSI-Skuchami heeft geen beleid voor wat betreft preventie van jeugdcriminaliteit. Daardoor is er ook geen sprake van directe of gerichte nazorg voor de jongeren. Volgens respondenten van de organisatie zijn de werkzaamheden van PSI-Skuchami gelegen in de fase vooraf aan het criminele circuit. Haar werkzaamheden zijn gericht op de mentale gezondheid en dat kan wel indirect preventie van jeugdcriminaliteit tot gevolg hebben. Volgens geïnterviewden zijn de werkzaamheden gericht op multi-probleem

gezinnen, kinderen met ADHD¹⁷ en kinderen met een licht verstandelijke beperking (LVB'ers).

6.2 De monitoring

In de praktijk blijkt dat zowel de scholen als de AJJC en de Voogdijraad verantwoordelijk zijn voor het volgen van de jongere in het nazorgtraject. Het RKCS sluit een overeenkomst met de desbetreffende organisatie. Wanneer een jongere door een organisatie of instantie is aangemeld, wordt naar de aanmelder teruggekoppeld. Bij scholen vindt terugkoppeling plaats aan de maatschappelijk werkers. In geval dat de school geen maatschappelijk werker heeft vindt terugkoppeling plaats aan de schoolfunctionaris. De schoolfunctionaris informeert vervolgens de directeur. De inhoud van het 'zorgpakket' is het aanbod van de Jeugdreclassering bestaande onder meer uit trainingen aan de jongeren en ouders, Motivatie- en begeleidingsgesprekken aan de jongeren en ouders en schade- en/of conflictbemiddeling met slachtoffer of benadeelde.

Bij YAVE houden de interventiemedewerkers van de organisatie contact met de jongeren. Het komt ook voor dat veel jongeren na hun begeleidingsperiode contact nemen met hun interventiemedewerker.

De schooldirectie draagt zorg voor de uitvoering van het zorgpakket welke door de AJJC is opgesteld onder begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker. Bij het SMAT wordt door de leden van het vaste kernteam regelmatig contact opgenomen met de relevante betrokkenen om de voortgang van de jongeren te bespreken.

Nazorg is voor jongeren die na een verblijf in een gesloten inrichting in verband met het uitzitten van een straf, worden begeleid door de AJJC. De AJJC start hiermee gedurende de laatste zes maanden (meestal eerder) van het verblijf (detentie) van de jongere. De AJJC maakt aan de hand van de informatie verkregen van de maatschappelijke werker van de instelling een plan van aanpak en bespreekt dit met de jongere en zijn/haar ouder(s). De duur en intensiteit van de begeleiding is afhankelijk van de leeftijd, situatie en motivatie van de jongere. De begeleiding is vrijwillig doch niet

¹⁷ ADHD (attention deficit hyperactivity disorder) wordt ook wel aandachtstekort-hyperkinetische stoornis of aandachtstekort-hyperactiviteitsstoornis genoemd. Kenmerkend zijn impulsief gedrag, concentratieproblemen, rusteloosheid en leermoeilijkheden. De symptomen beginnen in de kindertijd en werken veelal belemmerend bij het dagelijks maatschappelijk functioneren.

vrijblijvend. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van nazorg is voor de Jeugdreclassering. Onderwijs is verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs aan de leerplichtige. Het nazorg instrument hulp en steun van de AJJC vindt plaats in de vorm van o.a. huisbezoeken, schoolbezoeken, bezoeken aan derden, rapporteren over het verloop, maar ook in de vorm van telefoon, e-mail, en whatsapp.

Gedurende de periode van nazorg wordt er door een maatschappelijk werkster van de GVI met de jongere telefonisch contact opgenomen om na te gaan hoe alles verloopt. Soms wordt een bezoek afgelegd (10% van de gevallen). Er worden geen programma's aangeboden, omdat aandacht en monitoren volgens respondenten in de praktijk al voldoende blijken te zijn.

De nazorg door de JJIC is maximaal 1 jaar waarbij in die periode telefonisch contact wordt onderhouden of huisbezoeken worden afgelegd. In het nazorgtraject nemen de sociale werksters van de JJIC voornamelijk telefonisch contact op met de jongeren om na te gaan hoe de verdere ontwikkeling verloopt en eventueel worden deze van praktisch advies voorzien. Het Centraal Meldpunt Kindermishandeling neemt contact op met de instanties waarnaar de jongeren zijn doorverwezen om te worden geïnformeerd over de voortgang.

De interventie medewerkers bij YAVE beantwoorden vragen van de jongeren en verstrekken advies of informatie aan de jongeren.

7. Analyse: Het signaleren van risicojongeren en de daaruit voortvloeiende activiteiten

7.1. Het signaleren van risicojongeren

Algemeen

Het wettelijk kader voor de preventie van jeugdcriminaliteit in Curaçao wordt gevormd door het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, het Wetboek van Strafrecht en de Ministeriële Beschikking aanwijzing jeugdreclassering. Dit is een kader die voornamelijk door het OM en de AJJC worden gebruikt voor tenuitvoerlegging van hun preventieve werkzaamheden met jongeren. Daarnaast zijn er meerdere organisaties die direct of indirect werkzaamheden ontplooiën die direct of indirect een bijdrage leveren aan de preventie van jeugdcriminaliteit. Een wettelijk kader inhoudende de verankering van taken of werkzaamheden betreffende de preventie van jeugdcriminaliteit voor en door deze andere organisaties heeft de Raad niet gevonden.

De signaleringsfunctie

7.2 Signaleren

De Raad heeft bevonden dat de meeste organisaties de jongeren niet signaleren. In de meeste gevallen worden de jongeren bij de instanties aangemeld. Het signaleren gebeurt bij scholen, het KPC en door de ouders of familieleden. Bij de overige organisaties komen de jongeren pas in beeld op het moment dat ze worden aangemeld. Het signaleren gebeurt meestal op grond van:

- handelingen en ontwikkelingen bij de jongeren;
- gedrag of leerprestaties;
- onbeschoft gedrag, lichte vergrijpen of delicten;

- aanhouding voorafgaand aan een inverzekeringstelling.

7.3. Activiteiten na signalering

7.3.a Acties van signalerende instanties

Binnen het onderwijs is er een beperkte structuur met acties verdeeld tussen de scholen en het SMAT en de Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht. De scholen bieden als eerste schakel in de lijn hulp aan de jongeren, waarna in gevallen die niet verder kunnen worden afgehandeld worden aangemeld en doorverwezen naar het SMAT of de Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht. Het is de Raad onduidelijk wanneer en onder welke omstandigheden de overweging wordt gemaakt om gevallen aan te melden en door te verwijzen. Wel is duidelijk dat binnen het SMAT en de Unit Leerplicht en Sociale Vormingsplicht specialistische kennis is die bij de scholen ontbreekt.

Zowel binnen het KPC als door samenwerkende partijen wordt onterecht melding gemaakt van werkzaamheden van jeugdagenten en soms ook wijkagenten. Het feit dat er formeel nog geen jeugdagenten benoemd zijn binnen het KPC is schijnbaar nog niet aan alle ketenpartners bekendgemaakt. Wel zijn er diverse taakaccenthouders werkzaam die zich met jeugdigen bezighouden. Genoemde personen geven niet voltijds invulling aan hun taken betreffende jeugd of preventie van jeugdcriminaliteit. De acties en eventuele rapporten welke door de medewerkers van het KPC worden ondernomen worden in overleg met de jeugdreclassering ondernomen. Dit is reeds de eerste aanzet voor samenwerking tussen de twee organisaties. De gegevens van de jongeren worden vervolgens zowel digitaal als in hard copy aan de AJJC aangeleverd.

7.3.b Aanmelden

Uit het onderzoek is komen vast te staan dat het overgrote deel van de jongeren worden aangemeld bij instanties die hulp en zorg aan de jongeren aanbieden. Het betreft de volgende instanties: het SMAT, de AJJC, de GVI, de JJIC, Yudaboyu, de JGZ, de voogdijraad en het CMK, YAVE, het AGO onderwijs, PSI-Skuchami en het project "Tur Wowo Riba Bo".

De organisaties maken geen onderscheid tussen jongeren die wel of niet met justitie in aanraking zijn gekomen. Aan alle hulpbehoevende jongeren wordt door de organisaties onder de noemer van risicjongeren de aanwezige en beschikbare hulp en/of zorg aangeboden. De enige organisatie die wel een onderscheid maakt is de AJJC. Bij de

AJJC wordt een verdeling gemaakt tussen jongeren die geen delict hebben gepleegd (risicjongeren), first offenders met een verhoogd risico voor afglijden in criminaliteit (HALT – jongeren) en first offenders waarbij het recidiverisico hoog geschat (Jongeren van de jeugdreclassering). De aanpak, zorg en hulp voor elke groep is bij de AJJC ook verschillend.

Het aanmelden gebeurt meestal en primair door de instanties of personen die signaleren zoals scholen, het KPC en de ouders of familieleden. Daarnaast wordt ook door de instanties waar wordt aangemeld ook onderling naar elkaar doorverwezen. Dit bevestigt het beeld van een relatief beperkte dan wel overzichtelijke groep van organisaties die de jongeren onderling aanmelden en doorverwijzen.

7.3.c Acties na het aanmelden

Nadat de jongeren bij de diverse instanties zijn aangemeld worden verschillende acties ondernomen. De actie welke alle instanties ondernemen na het aanmelden en vervolgens gedurende de gehele hulp en zorg periode is het onderling uitwisselen van informatie. Opvallend daarbij is dat uitsluitend het SMAT voor het uitwisselen van informatie toestemming van de ouders of de jongere (indien ouder dan 18 jaar) wordt gevraagd.

Daarnaast vinden er diverse gesprekken met de jongeren plaats. Het belangrijkste gesprek daarbij is het eerste gesprek. Dit wordt ook wel een intakegesprek of een aanmeldingsgesprek genoemd. Uit de informatie blijkt dat deze gesprekken door de instanties worden gevoerd die direct contact hebben met de jongeren. Reden hiervoor is om een persoonlijk(er) contact te leggen tussen de behandelende medewerker(s) en de jongere. Vanuit deze organisaties wordt in een later stadium vaak direct met de jongere gewerkt, een uitzondering is het SMAT. De medewerkers van het SMAT hebben een toezichthoudende en coördinerende taak bij de hulp en zorg.

De organisaties bieden de jongeren vervolgens een onderbouwd hulpverleningsaanbod aan. Dit gebeurt door alle organisaties in de vorm van een plan van aanpak. In de plannen van aanpak wordt gezamenlijk afspraken en interventies op maat voor de individuele jongere vastgelegd. Plannen van aanpak worden door alle organisaties die zijn benaderd opgemaakt in overleg met de jongere en in sommige gevallen in overleg met de ouder(s). Dit is om de jongeren inspraak en inzicht te verlenen in hun eigen ontwikkeling en meer betrokken te laten zijn bij het formuleren van persoonlijke doelstellingen en vervolgens het uitvoeren van het plan. Alle organisaties bieden de jongeren direct of indirect ondersteuning en begeleiding in de vorm van trainingen of cursussen. De trainingen zijn gericht is op het aanleren van diverse vaardigheden zoals

positieve bevestiging, positief denken, verantwoordelijk handelen, omgaan met “peer-pressure”, sociale vaardigheden en weerbaarheid. Tevens zijn er diverse trainingen en cursussen die ook aan de ouders van de jongeren worden gegeven. Enige organisaties die niet hebben aangegeven trainingen of cursussen te verzorgen zijn het SMAT, de Voogdijraad en het CMK.

7.3.d Samenwerking

De samenwerking binnen het project “Tur Wowo Riba Bo” wordt door alle ketenpartners als positief ervaren. De organisaties hebben voor zover mogelijk regisseurs ter beschikking gesteld om samen met het OM het project te helpen realiseren.

7.4 Middelen en systematiek

De organisaties die door de Raad zijn benaderd voor het onderzoek hebben allemaal aangegeven dat zij niet over voldoende financiële middelen en personeel beschikken om de werkzaamheden in het kader van signaleren van potentiële risicojongeren naar tevredenheid uit te voeren. Gebleken is dat deze twee factoren voor alle organisaties als de belangrijkste bron van beperkingen wordt aangemerkt. Een van de organisaties heeft de situatie als volgt omschreven: *“Om interventie medewerkers met het vereiste HBO denk- en werkniveau te kunnen aantrekken, langdurig(er) te binden en aantrekkelijke primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden met perspectief te bieden, is een meerjarige c.q. structurele financiering een primaire randvoorwaarde”*.

De benodigde middelen die door de organisaties verder zijn geïdentificeerd zijn:

- digitale registratie- en volgsystemen;
- overleg met ketenpartners;
- trainingen voor personeel;
- accommodatie (voldoende werk- en vergaderruimte);
- voldoende kantoorfaciliteiten (bureau, computer, printer, etc.);
- werk mobiele telefoon voor werkers;
- dienstwagens of kilometervergoeding voor het gebruik van de eigen auto.

De meeste organisaties die door de Raad zijn benaderd voor het onderzoek hebben aangegeven dat zij geen systematiek hebben om risicojongeren te signaleren. Dit is het gevolg van het feit dat in de meeste gevallen de jongeren bij de instanties worden aangemeld. Alleen PSI-Skuchami heeft een systematiek, waarbij gedurende schoolbezoeken de hulpverleners kinderen observeren. Van de signalerende instanties heeft het KPC geen systematiek hebben om risicojongeren te signaleren. Scholen hebben geen specifieke systematiek om jongeren te signaleren. Aan de hand van bepaalde (subjectieve) indicatoren zoals gedrag of leerprestaties die leiden tot agressie, probleemgedrag, verzuim en ondermaatse leerprestaties wordt beoordeeld of er sprake is van risicojongeren.

8

8. Analyse: Contact, opvang, aanpak en nazorg

8.1. Het contact met de strafrechtketen

De contactmomenten met de strafrechtketen vallen samen. Een gedetineerde jongere heeft contact met gevangenebewaarders, beveiligingsmedewerkers en maatschappelijk werkers. Daarnaast heeft een jongere in die situatie ook contact met medewerkers van de Voogdijraad en de AJJC. Intensivering van de samenwerking tussen de instanties zou een meer volledig beeld over de jongere kunnen geven, waarop eventueel de hulpverlening kan worden afgestemd.

Voordat de jongeren met de strafrechtketen in aanraking komen, zijn deze meestal door ouders of familieleden aan een of meerdere organisaties aangemeld en is hun vaak reeds individuele hulp en/of zorg aangeboden. De Raad is van mening dat regelmatig schoolverzuim een (eerste) indicatie is dat er sprake is van potentiële risicojongeren. Opmerkelijk is wel dat verschillende hulp- en zorgtrajecten die aan de jongeren worden aangeboden voordat ze met de strafrechtketen in aanraking komen niet door alle organisaties worden gezien of erkend als zijnde een traject ter preventie van de jeugdcriminaliteit. Dit beeld wordt bevestigd door onder meer de opmerking van een respondent van het JZZ die stelt dat voordat de jongeren in contact komen met hun dienst er weinig met de jongeren is gebeurd. Dit bevestigt de noodzaak voor intensieve samenwerking.

De strafrechtelijke route die de jongere moet volgen wordt bepaald door de strafrechtketen met name het OM, het KPC, de AJJC, de gevangenis, de JJIC en de Voogdijraad. De Raad mist criteria waaraan getoetst wordt om de strafrechtelijke route te kiezen. De Raad is van mening dat doordachte vastgestelde criteria ten goede kunnen komen van de preventie. De taken en bevoegdheden van de betrokken en bevoegde functionarissen of medewerkers zijn wettelijk verankerd¹⁸ of duidelijk in richtlijnen en werkprocedures vastgelegd¹⁹.

¹⁸ Zie b.v. Artikel 1:164 WvSr, lid 1: de hoofdstraffen die door de rechter kunnen worden opgelegd zijn: a. in geval van een misdrijf: jeugddetentie, taakstraf of geldboete;

¹⁹ Zie b.v. werkprocedure nr. 28 en 29 van de Voogdijraad

8.2 De opvang

Zowel bij het KPC, het SDKK en de JJIC zijn de functionarissen op de hoogte van de bestaande procedures welke worden toegepast bij de binnenkomst van jongeren. De procedures zijn bij het KPC niet formeel vastgelegd. Bij de AJJC is er geen sprake van fysieke opvang van de jongeren. De Raad is van mening dat deze procedures zo spoedig mogelijk formeel moeten worden vastgesteld.

Voor een goede registratie moet aan minimale vereisten worden voldaan. De minimale eis is dat de registratie volledig en betrouwbaar moet zijn. Daarnaast moeten de gegevens goed beveiligd zijn.

De gegevens van de jongeren worden bij het KPC geregistreerd in Act-Pol. De Raad heeft niet kunnen vaststellen of deze registratie volledig en betrouwbaar is. Een aantal respondenten betwijfelen of alle gegevens worden geregistreerd en het KPC heeft het tegendeel niet kunnen aantonen. De Raad acht het noodzakelijk dat de registratie bij het KPC aan de minimale vereisten voldoet.

De Raad is van mening dat de registratie van de gegevens bij JJIC aan de minimale vereisten voldoet.

De Raad is van mening dat de registratie van de gegevens bij AJJC aan de minimale vereisten voldoet. De AJJC heeft in de wederhoorfase aangegeven dat de registratie van gegevens bij het veiligheidshuis handmatig gebeurt.

Zowel bij de AJJC als de Voogdijraad vindt informatieoverdracht plaats. Daarbij is er een verschil in benadering waarbij de Voogdijraad uitsluitend een eigen verslag van de beschikbare gegevens overdraagt. De AJJC deelt alle relevante informatie met de ketenpartners binnen het Veiligheidshuis. De Raad acht het raadzaam dat er onderlinge afspraken worden gemaakt tussen ketenpartners omtrent de overdracht van gegevens, waarbij als uitgangspunt dient te gelden dat zoveel mogelijke informatie wordt uitgewisseld in het belang van de jongeren.

Het KPC verstrekt de stukken worden zowel digitaal als in dossiervorm aan de betrokken instantie. De Raad is van mening dat deze wijze van overdracht van informatie aanvaardbaar is, maar dat het KPC ook moet zorgdragen dat de gegevens volledig en betrouwbaar zijn.

8.3 De aanpak van de jeugdigen

De keuze voor de aanpak van de jongeren wordt door materiedeskundigen onderschreven.

Het concept Landsbesluit HALT was ten tijde van het onderzoek nog niet geformaliseerd en het concept lag bij het Ministerie van Justitie. Met het formaliseren van het concept Landsbesluit krijgt de AJJC de wettelijke grondslag en mogelijkheid voor een alternatieve buitengerechtelijke afdoeningsmodaliteit.

Bij de AJJC zijn de begeleidingsplannen pedagogisch verantwoord vanuit de wetenschappelijk, evidence-based methode. Alle jeugdwerkers zijn geëvalueerd en gecertificeerd in de methode van de Jeugdreclassering. De contactmomenten zijn niet voor iedere jongere gelijk, maar zijn afhankelijk het geval. De frequentie en de intensiviteit van contactmomenten worden van te voren bij de planvoering besproken met de jongere. Plannen van aanpak worden door de jeugdwerkers van de AJJC iedere zes maanden geëvalueerd. Personeelstekort heeft ertoe bijgedragen dat een wachtlijst van circa tien cliënten is.

De begeleidingsplannen van de gevangenis zijn opgesteld conform de Nederlandse methodiek en (nog) niet aangepast aan de Curaçaose situatie. Door deze factoren is het volgens de leiding van het SDKK pedagogisch verantwoord. De Raad is van oordeel dat de vraag of de plannen pedagogisch verantwoord zijn pas kan worden beantwoord nadat het plan aangepast wordt aan de Curaçaose situatie. Uit de aangeleverde informatie heeft de Raad vastgesteld dat de plannen van de SDKK niet gecertificeerd zijn en dat er ook geen specifieke kwaliteitscontrole plaatsvindt. Tevens zijn er in de behandelplannen geen voorgeschreven evaluatiemomenten vastgelegd, er wordt alleen mondeling geëvalueerd. De voortgang dan wel uitvoering van het plan is als gevolg van een personeelstekort moeilijk te hanteren. Er is een aaneenschakeling van essentiële tekortkomingen in de begeleidingsplannen. De Raad mist in dit kader een sterke band met, en uitvoering van de normen en kaders zoals geformuleerd in de keuze voor de aanpak.

Het behandelplan van de JJIC voldoet aan de normen. De behandelplannen zijn gecertificeerd volgens de ontwikkelingsfasen van Slot en Spanjaard en kwaliteitscontrole vindt plaats in de vorm van interne wekelijkse teamvergaderingen en evaluatie vindt plaats in de maandelijkse pupillenbespreking. Aan de uitvoering van het plan is vormgegeven door specifieke leerdoelen vast te stellen met specifieke interventies.

Het KPC beschikt niet over formele regels voor bejegening van jongeren. De Raad is van mening dat zo snel mogelijk procedures en richtlijnen conform internationale normen moeten worden vastgesteld in interne richtlijnen. Bij het SDKK heeft het

personeel diverse cursussen en opleidingen gevolgd met betrekking tot de omgang met jongeren. De Raad heeft geen inzage gekregen in de procedures en richtlijnen.

Bij de JJIC zijn er regels en procedures voor bejegening van de jongeren. Deze werden ten tijde van het onderzoek aangepast. De Raad is van mening dat zowel het SDKK als de JJIC inspanning hebben verricht om adequate bejegening van de jongeren te verzekeren. De Raad is van mening dat zo snel mogelijk procedures en richtlijnen voor bejegening van jongeren conform internationale normen moeten worden vastgesteld in interne richtlijnen. Bij de AJJC zijn de regels en procedures voor bejegening van jongeren vastgelegd in een handboek. Tevens zijn de regels en procedures intern met alle werkers doorgenomen, besproken en aan de werkers overhandigd

Bij het SDKK en de JJIC worden de jongeren volgens vaste procedures en afspraken overgedragen. Het SDKK en JJIC hebben de Raad geen inzage in deze procedures verschaft. De Raad is van mening dat deze procedures van overdracht van behandeling van jongeren zo spoedig mogelijk formeel moeten worden vastgesteld in interne richtlijnen conform internationale normen.

Bij de AJJC worden de jongeren volgens vaste procedures en afspraken overgedragen. Bij verhuizing naar Nederland wordt beroep gedaan op samenwerking met de William Schrikkergroep Nederland om AJJC hierbij bij te staan.

8.4 De nazorg

Bij het merendeel van de organisaties is er geen verplichting tot het geven van nazorg aan de jongeren. Nadat het hulp- en zorgtraject door de organisaties is afgerond wordt de focus in de praktijk gericht op nieuwe of urgentere gevallen. Vier van deze organisaties zijn bereid om daarna, meestal vrijblijvend, beperkte nazorg aan te bieden en te verzorgen.

Het SMAT en YAVE monitoren de jongeren nog over een periode van 3 tot 12 maanden. Gevallen die gedurende die periode dreigen af te glijden worden weer opgepakt. De AJJC is de enige organisatie die gericht en verplicht nazorg verzorgd.

De AJJC geeft nazorg en begeleiding aan jongeren die na een verblijf in een gesloten inrichting in verband met het uitzitten van een straf. De duur en intensiteit van de begeleiding is afhankelijk van de leeftijd, situatie en motivatie van de jongere. De begeleiding is vrijwillig doch niet vrijblijvend.

De Raad is van mening dat nazorg noodzakelijk is. Met de nazorg wordt voorkomen dat de jongeren opnieuw verkeerde of criminele activiteiten plegen.

Monitoring gedurende de nazorg wordt verleend vanaf een afstand en voor een korte periode in de vorm van telefonisch contact met een beperkte mate van steun en advies.

9

9. Aanbevelingen

9.1 Aanbevelingen

Aanbevelingen aan de Minister

Algemeen

- Formaliseer het concept Landsbesluit HALT.
- Draag zorg voor een gezamenlijke visie en beleid betreffende de preventie van jeugdcriminaliteit
- Specificeer de taken en werkzaamheden betreffende de preventie van jeugdcriminaliteit van de organisaties die vallen onder de Sector Rechtshandhaving van het Ministerie van Justitie en deel uitmaken van de strafrechterketen.
- Overweeg de mogelijkheid voor een meerjarige c.q. structurele financiering van projecten en organisaties die buiten de strafrechterketen een bijdrage leveren aan de preventie van jeugdcriminaliteit.
- Draag zorg dat er onderlinge afspraken worden gemaakt tussen ketenpartners omtrent de overdracht van gegevens in het kader van de preventie van jeugdcriminaliteit. Uitgangspunt daarbij is de volledigheid, betrouwbaarheid en uniformiteit van de informatie.

Aanbevelingen met betrekking tot de AJJC

- Draag zorg voor de nodige middelen en mankracht voor het uitvoeren van de werkzaamheden van het Veiligheidshuis.

Aanbevelingen met betrekking tot het OM

- Stel objectieve criteria vast om de strafrechtelijke route voor risicojongeren te kiezen. Maak deze criteria bekend aan de ketenpartners.

Aanbevelingen met betrekking tot het KPC

- Draag zorg voor het formaliseren van de functies van taakaccenthouders Jeugd.
- Ontwikkel een systematiek om risicojongeren te signaleren.
- Verbeter de samenwerking tussen de taakaccenthouders met de scholen.
- Stel de procedures bij binnenkomst zo spoedig mogelijk vast.
- Draag zorg dat de registratie van de gegevens van de jongeren in Act-Pol aan de minimale vereisten van volledigheid, betrouwbaarheid en veiligheid voldoet.
- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen voor bejegening van jongeren conform internationale normen in interne richtlijnen vast.

Aanbevelingen met betrekking tot de Voogdijraad

- Stel regisseurs ter beschikking ten behoeve van het project “Tur wowo riba bo”.
- Neem deel aan de vergaderingen in het veiligheidshuis van de AJJC.

Aanbevelingen met betrekking tot de JJIC

- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen voor bejegening van jongeren conform internationale normen vast in interne richtlijnen.
- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen van overdracht van behandeling van jongeren vast in interne richtlijnen conform internationale normen.

Aanbevelingen met betrekking tot het SDKK

- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen voor bejegening van jongeren conform internationale normen vast in interne richtlijnen.
- Stel zo snel mogelijk procedures en richtlijnen van overdracht van behandeling van jongeren vast in interne richtlijnen conform internationale normen.

- Draag zorg dat de begeleidingsplannen van de gevangenis voldoen aan de minimale eisen en dat er kwaliteitscontrole en voortgangsbewaking van de begeleidingsplannen plaats vindt.

Bijlagen

Bijlage I: Lijst van Geraadpleegde Documenten

- Wetboek van Strafvordering van Curaçao;
- Wetboek van Strafrecht van Curaçao;
- Justitieel jeugdbeleidsplan “Een sluitende justitiële jeugdketen”, 30 juni 2010;
- Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind;
- Ministeriële Beschikking van 20 december 2013, nr. 2013/073786 (Beschikking aanwijzing jeugdreclassering)
- Businessplan Ministerie van Justitie
- Voortgang project ‘Tur wowo riba bo’ periode: maart – juli 2015.
- Factsheet ‘Tur wowo riba bo’, Top-C(uracao)

Bijlage II: Het wettelijk kader van de preventie van jeugdcriminaliteit in Curaçao

Beschikking aanwijzing jeugdreclassering

Artikel 3

1. Het vanwege de minister verleende budget zal door de instelling besteed worden aan de volgende producten en diensten:

a. Realiseren van Jeugdreclassering met alle producten beschreven en vastgesteld.

Jeugdreclassering bevat een breed scala aan activiteiten gericht op jeugdigen tussen 12 en 18 jaar die met de politie of justitie in aanraking zijn gekomen.

b. De Jeugdreclassering volgt de minderjarige gedurende zijn/haar straftraject en zorgt dat alle activiteiten van de politie en de officier van justitie op elkaar afgestemd zijn. Jeugdreclassering moet plaats vinden in een strafrechtelijk kader en kan in diverse fasen van strafvervolgning of strafexecutie toegepast worden.

c. De begeleiding van Jeugdreclassering moet er op gericht zijn om vanuit een pedagogische invalshoek de resocialisatie van de jeugdige die met het strafrecht in aanraking is gekomen, te bevorderen.

d. De begeleiding behelst hulp en steun, toezicht (elektronisch) en begeleiding alsook taakstraf, leerstraf en nazorg.

e. Realiseren van Halt. Bij uitvoering van Halt zal de instelling zeer jonge zgn. "First Offender" tussen 12 en 18 jaar begeleiden. Het betreft jeugdigen die door de politie zijn aangehouden vanwege het plegen van lichte vergrijpen. De instelling zal begeleidingsgesprekken moeten voeren met deze jeugdigen en ouders; begeleidingsplannen opstellen en

begeleidingen uitvoeren, verwijzen en/of monitoren en evalueren, alsook rapporteren naar het Openbaar Ministerie.

De begeleiding via Halt bestaat uit o.a. haltstraf, leerstraf, herstelrecht en schadevergoeding.

f. Realiseren van Veiligheidshuis. Een Veiligheidshuis, een lokaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners, gericht op een integrale en probleemgerichte aanpak zal worden opgezet.

g. Opzetten en onderhouden van een casusbespreking minstens om de twee weken met diverse actoren binnen de justitiële sector en de zorgsector.

h. Laten ontwikkelen en beheren van een cliënt-volgsysteem.

En voorts tot alles wat de Stichting nodig acht om bovengenoemde doelstellingen te kunnen realiseren.

2. De instelling verbindt zich om - ter verwezenlijking van de in het eerste lid genoemde producten - de volgende prestaties te verrichten;

a. het zorgdragen voor de dagelijkse leiding, raad en begeleiding van de jeugdige;

b. het toezien op en bevorderen van een doelmatige en geregelde rapportage van de door haar geregistreerde casussen;

c. het voldoen aan verzoeken van Politie, Openbaar Ministerie, het Gerechtshof en de Justitiële Jeugdinstelling om adviezen, begeleiding, toezicht en nazorg te verlenen aan klanten van de instelling;

d. het verstrekken van de nodige informatie over de klanten van de instelling aan:

1. de Rechter

2. het Openbaar Ministerie

3. het College

e. het geven van voorlichting over het werk van de Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao;

f. het verzorgen van de registratie en documentatie van de casussen;

g. het ondernemen van studie, research en follow-up op het terrein van de jeugdcriminaliteit;

h. het zorgdragen voor een nauwkeurige, gespecificeerde financiële administratie;

i. het optimaliseren van het functioneren van de instelling en het aanstellen van personeel, dat door opleiding, deskundigheid en persoonlijke geschiktheid de Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao in staat stelt voornoemde taken te vervullen.

3. Teneinde de kwaliteit van de te leveren prestaties in de hoogst mogelijke mate te garanderen, verplicht de instelling zich tot de volgende maatregelen:

a. De activiteiten van de instelling zullen worden uitgevoerd onder directe leiding en verantwoordelijkheid van een door de minister benoemde projecttrekker, die kennis heeft van de geboden zorg en die zijn taken verricht op grond van een door de minister vastgestelde taakomschrijving.

b. Het personeel dat in dienst treedt van de Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao zal geen ambtenaar worden.

4. Indien de instelling gedurende de looptijd van het project kennis neemt van ontwikkelingen zowel binnen als buiten haar invloedssfeer die een verandering in de leiding, genoemd in het derde lid, onderdeel a, tot gevolg zullen hebben, zal haar bestuur onmiddellijk in contact treden met het Ministerie van Justitie en in overleg met deze ministerie zorgdragen voor de continuïteit van de leiding.

5. De instelling verplicht zich om het Ministerie van Justitie en andere daartoe door de minister aangewezen instanties alle medewerking te verlenen opdat zij zich door eigen waarneming ervan kunnen overtuigen dat de in het tweede en derde lid genoemde maatregelen c.q prestaties worden nageleefd.

Wetboek van Strafrecht

Artikel 1:53

Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, worden nadere regels gesteld over de inhoud van de taakstraf, de tenuitvoerlegging van de taakstraf en de rechten en plichten van de tot een taakstraf veroordeelde.

§2 Transactie

Artikel 1:161

1. *De opsporingsambtenaar die daartoe door de officier van justitie is aangewezen, kan na verkregen toestemming door de officier van justitie aan de verdachte voorstellen dat deze deelneemt aan een project. De deelneming strekt tot voorkoming van toezending van het opgemaakte proces-verbaal aan de officier van justitie. Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, worden de strafbare feiten aangewezen die op deze wijze kunnen worden afgedaan.*

2. *Bij een voorstel als bedoeld in het eerste lid, deelt de opsporingsambtenaar de verdachte mede dat hij niet verplicht is aan het project deel te nemen en licht hem in over de mogelijke gevolgen van niet-deelneming. Het voorstel, de mededeling en de inlichtingen over de mogelijke gevolgen worden daarbij de verdachte tevens schriftelijk ter hand gesteld.*

3. *De officier van justitie geeft algemene aanwijzingen over de wijze van afdoening ingevolge het eerste lid. Deze aanwijzingen betreffen in ieder geval:*

a. de projecten en de categorieën van strafbare feiten die, gelet op de aard van deze projecten, in aanmerking komen voor deze wijze van afdoening;

b. de duur van de deelneming, afhankelijk van de aard van het strafbare feit en het project en

c. de wijze waarop de toestemming van de officier van justitie kan worden verkregen.

4. *De duur van de deelneming is ten hoogste twintig uren.*

5. De opsporingsambtenaar doet aan de rechtstreeks belanghebbende die hem bekend is, onverwijld mededeling van de datum waarop hij die voorstellen heeft gedaan.

6. Indien de opsporingsambtenaar van oordeel is dat de verdachte naar behoren aan een project heeft deelgenomen, stelt hij de officier van justitie en de verdachte hiervan schriftelijk in kennis. Daarmee vervalt het recht tot strafvordering, behalve indien een bevel wordt gegeven als bedoeld in artikel 25 Wetboek van Strafvordering. In dat geval houdt de rechter, indien hij een straf oplegt, rekening met de voltooide deelneming.

Artikel 1:164

1. De hoofdstraffen zijn:

- a. in geval van een misdrijf: jeugddetentie, taakstraf of geldboete;
- b. in geval van een overtreding: taakstraf of geldboete.

2. Een taakstraf bestaat uit:

- a. een werkstraf, zijnde het verrichten van onbetaalde arbeid of het verrichten van arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade, of
- b. een leerstraf, zijnde het volgen van een leerproject, of
- c. een combinatie van werkstraf en leerstraf.

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Artikel 40 lid 4

Een verscheidenheid van regelingen, zoals rechterlijke bevelen voor zorg, begeleiding en toezicht; adviezen; jeugdreclassering; pleegzorg; programma's voor onderwijs en beroepsopleiding en andere alternatieven voor institutionele zorg dient beschikbaar te zijn om te verzekeren dat de handelwijze ten aanzien van kinderen hun welzijn niet schaadt en in de juiste verhouding staat zowel tot hun omstandigheden als tot het strafbare feit.

Bijlage III: Profiel van de doelgroep van AJJC

Risicjongeren

Risicjongeren hebben geen delict gepleegd, maar vertonen risicogedrag. Het gedrag van risicjongeren uit zich in agressie, overlast, klachten vanuit de school en probleemgedrag op school. De ouders zijn in de meeste gevallen gescheiden, maar nog wel beide betrokken bij de opvoeding. De risicjongeren hebben minstens één ouder waarmee zij veilig gehecht zijn. De jongeren volgen onderwijs op AGO of VSBO niveau, dit verwijst naar een laag tot gemiddeld IQ. Bij jongeren die AGO onderwijs volgen kan er sprake zijn van een licht verstandelijke beperking. De jongeren beschikken vaak over een vriendenkring met daarin oudere personen dan de jongere zelf. Alcohol en drugsgebruik beperkt zich tot het uitproberen hiervan. Bij risicjongeren ontbreekt het vaak aan vaardigheden om groepsdruk te weerstaan en het vormen van een eigen mening. Het verschil tussen goed en kwaad is bij deze jongeren wel gevormd. De jongeren zijn zich ook bewust van de sociale normen. Er is bij risicjongeren een onderwijsniveau van AGO en VSBO geconstateerd. Het AGO niveau is vergelijkbaar met praktijkonderwijs in Nederland, waar onderwijs wordt gegeven aan jongeren met een IQ van 55 – 80. Er wordt gesproken van LVB bij een IQ tussen de 50 en 70, of van een IQ tussen de 70 en 85 met bijkomende problematiek.

HALT- jongeren

HALT- jongeren zijn veelal first offenders, waarbij het afglijden in het criminele circuit gemiddeld tot hoog wordt geschat. Het delict patroon van HALT jongeren loopt uiteen van schoolverzuim tot aanranding, poging tot diefstal en joyriden. HALT jongeren wonen vaak in een gescheiden gezin, met een stiefouder, waarmee ook problemen op het gebied van gezag worden ervaren. Bij de huisvesting is er vaak sprake van gebrek aan ruimte en armoede. Het schoolniveau van de jongeren bestaat uit AGO en VSBO. Hieruit kan geconcludeerd worden dat zij over een laag tot gemiddeld IQ beschikken. Jongeren zoeken soms een bijbaan, waarbij zij losgeld kunnen verdienen, de financiële omstandigheden thuis zijn vaak problematisch. Sommige jongeren komen in aanmerking met huiselijk geweld of zijn hier slachtoffer of dader van. De vriendenkring van HALT jongeren bestaat niet uit leeftijdsgenoten, maar uit oudere personen. Hiernaast zijn die personen bewust bezig met criminele activiteiten. Op het gebied van

drugsgebruik zijn enkel vermoedens en met alcoholgebruik zijn geen problemen gesignaleerd. Bij enkele jongeren is ADHD geconstateerd en de meeste jongeren vertonen agressief gedrag. HALT jongeren hebben moeite om eigen emoties te reguleren en de gevolgen van eigen handelen worden niet overzien. HALT jongeren hebben onvoldoende zelfreflectie en zelfbeheersing.

Jongeren van de jeugdreclassering

Jongeren van de jeugdreclassering zijn meestal first offenders waarbij het recidiverisico hoog wordt geschat. De meest voorkomende delicten zijn diefstal, overtreding van de vuurwapenverordening en de opiumlandsverordening. De jongeren wonen vaak bij moeder of oma, in schaarse leefomstandigheden en een achtergestelde buurt. De jongeren die schoolgaand zijn volgen onderwijs op AGO of VSBO niveau, maar grotendeels zijn de jongeren drop-outs. Uit het schoolniveau kan geconcludeerd worden dat de jongeren binnen de jeugdreclassering over een laag tot gemiddeld IQ beschikken. De jongeren hebben soms een bijbaan, waarmee zij losgeld verdienen. Levensonderhoud wordt door ouder/ oma of verzorger geregeld, maar financiële omstandigheden zijn vaak problematisch. De jongere woont in een gescheiden gezin. Binnen het gezin wordt de jongere soms al blootgesteld aan criminele activiteiten. Ook zijn de jongeren soms getuige of dader van huiselijk geweld. De vriendenkring van de jongere bestaat uit personen die ouder zijn, bewust criminele activiteiten plegen en de jongeren hiertoe aansporen. Het drugsgebruik van de jongeren bestaat uit het gebruik van marihuana, in sommige gevallen is er sprake van een verslaving. Alcohol wordt enkel bij gelegenheden genuttigd. Opgekropte woede en traumatische ervaringen spelen een rol bij de geestelijke gezondheid van de jongeren. De jongeren hebben moeite met regels, autoriteit en het omgaan met gezag. Zij ondervinden moeite met sociale normen en tonen geen verantwoordelijkheid voor de daden die zij plegen. Agressief en respectloos gedrag is veelvoorkomend bij deze de jongeren.

Bijlage IV: de drie pijlers van Aanpak Top-C

Pijler 1 (lik op stuk)

De daders/"potentials" moeten voelen dat misdaad niet loont en grote consequenties heeft. Lik op stuk, een snelle afdoening van strafzaken is cruciaal. Lik op stuk moet ook worden toegepast door de leerplicht en de (jeugd)reclassering. De maatregelen opgelegd door de overheid moeten strak worden gehandhaafd.

Pijler 2 (zorg en nazorg)

Alleen focus op repressie is niet effectief dus bieden we daarnaast hulp en (na)zorg (na detentie). Bij deze groep spelen vaak meerdere (sociale, emotionele en psychische) problemen tegelijk, veelvuldig in combinatie met een verslaving. Ook speelt het hebben van verstandelijke beperkingen een rol. Armoede en school-dropouts verdienen ook de aandacht bij deze groep. Door straffen te combineren met een zorg/werktraject, moeten ze ervaren dat ze met hulp hun problemen kunnen aanpakken en er een uitweg mogelijk is.

Pijler 3 (brusjesaanpak)

Het derde doel van de aanpak is het voorkomen van een nieuwe generatie jonge criminelen. Broertjes en zusjes van deze criminelen mogen het voorbeeld van hun oudere broer(s) niet volgen. Het gezin maakt onderdeel uit van het plan van aanpak voor het subject. Ook hen wordt begeleiding aangeboden.

Bijlage V: De aanpak Top600 van het gemeente Amsterdam

Amsterdam wordt steeds veiliger. Dat laten de cijfers zien. Verontrustend is echter dat 'moderne' criminaliteit steeds gewelddadiger wordt. Woninginbraken, straatroof, en overvallen op ondernemers die hun leven niet zeker zijn. Ernstige misdrijven, vaak gepleegd door jonge daders. Die ook nog eens gewapend zijn. Dit heeft grote impact op het veiligheidsgevoel van Amsterdammers.

Een relatief kleine groep blijkt verantwoordelijk voor een groot deel van de misdrijven. In de afgelopen 5 jaar zijn 600 van de zwaardere veelplegers in de stad 15.000 keer met de politie in aanraking gekomen. Met de aanpak Top600 gaan we deze negatieve trend actief te lijf. In een bijzondere samenwerking tussen gemeentebestuur, politie, Openbaar Ministerie, zorg- en jeugdpartners leggen we gezamenlijk de focus op deze Top600.

Wat we willen bereiken

Met de Top600-aanpak willen we allereerst het aantal geweldsdelicten, overvallen, straatroven en woninginbraken (high impact criminaliteit) aanzienlijk terugdringen. De daders moeten voelen dat misdaad niet loont en grote consequenties heeft.

Daarnaast bieden we hulp en (na)zorg. Bij deze groep spelen vaak meerdere (sociale, emotionele en psychologische) problemen tegelijk, veelvuldig in combinatie met een verslaving. Ook spelen verstandelijke beperkingen een rol. Door straffen te combineren met een zorgtraject, moeten ze ervaren dat ze met hulp hun problemen kunnen aanpakken en er een uitweg mogelijk is.

Als zij bereid zijn hun gedrag aan te passen, helpen wij als overheid mee door met hen te werken aan een beter toekomstperspectief. Daarom betrekken we Amsterdamse ondernemers bij de aanpak om stageplaatsen beschikbaar te stellen. Ervaringen met werktrajecten laten zien dat deze moeilijke doelgroep het vertrouwen kan opbouwen dat ook zij op een normale manier door kunnen in het leven.

Het derde doel van de aanpak is zo snel mogelijk risicokinderen signaleren en ingrijpen om te voorkomen dat deze jongeren afglijden naar de criminaliteit. Een groep potentiële risicokinderen zijn de broertjes en zusjes van de Top600. Zij mogen het voorbeeld van

hun oudere broer(s) niet volgen. We doen wat nodig is zodat ouders meer grip op hun kinderen krijgen en een stabielere thuissituatie kunnen creëren.

Hoe de lijst tot stand komt

De 600 veelplegers worden geselecteerd op basis van criteria van politie en het Openbaar Ministerie. Zo moeten ze de laatste vijf jaar zijn aangehouden voor een high impact delict en minstens drie keer zijn veroordeeld voor een delict. Verder komen jeugdige plegers (onder de 21 jaar) op de lijst als ze de afgelopen vijf jaar in totaal twee maal zijn veroordeeld. In een uitzonderlijk geval kan het ook na de eerste veroordeling.

De hoofdlijnen van de aanpak

De aanpak Top600 is een integrale aanpak waaraan ruim 30 organisaties verbonden zijn. Strafrechtketen, gemeente, zorg en semioverheid organisaties werken samen om de politie-, strafrechtelijke, sociale, financiële en arbeidsgerelateerde informatie van de 600 personen in kaart te brengen en te handelen bij overtredingen.

Binnen de integrale aanpak onderscheiden we drie hoofdlijnen:

1. Lik-op-stuk: snel en consequent straffen. Eenmaal gepakt brengen we ze sneller voor de rechter. Dit betekent dat we het traject in de strafrechtketen - van OM naar recht - bank tot en met gevangenis - versnellen. De rechterlijke macht heeft speciaal voor de Top600 een 'fast-lane' voor hoger beroeps zaken ingericht waardoor deze binnen drie maanden op zitting staan.
2. Zorg: Het screenen van de 600 veelplegers en hun directe omgeving is een zeer belangrijk onderdeel van de aanpak. Dit geeft inzicht in de psychische gesteldheid en het verstandelijk vermogen van de persoon. Daarnaast gaat het om het verkrijgen van inzicht in woonbehoefte, dagbesteding, leefpatroon en de behoefte aan leer/werktrajecten. Hiermee kunnen we de pleger, als onderdeel van de straf, ook in een passend zorgtraject plaatsen.
3. Instroombeperking: We beperken de instroom in het criminele circuit door interventies in het gezin, door screening van de broertjes en zusjes en door te zorgen dat ze naar school gaan en een startkwalificatie halen. De nadruk ligt daarmee op het hele gezin en de totale leefomgeving van de Top600-pleger.

De methode Top600

De aanpak Top600 is een persoonsgerichte aanpak. Van de personen op de Top600-lijst wordt eerst een basisdossier aangelegd. Dit gebeurt op basis van een privacyconvenant en vindt plaats in de Informatieverzamelgroep. In deze groep zijn alle relevante organisaties vertegenwoordigd. Het dossier voorziet in informatie over het criminele verleden, eerdere interventies, verleende zorg aan de persoon en het gezin, school, werk, inkomen en huisvesting. Alle relevante informatie is op deze manier gebundeld, waardoor betrokken partijen snel tot actie kunnen overgaan als iemand van de lijst een overtreding begaat.

Het basisdossier wordt overgedragen aan een regisseur, die zorgt voor een plan van aanpak voor een Top600 pleger. In het plan van aanpak staan de maatregelen die ingezet gaan worden. De regisseur kan gebruik maken van maatregelen op het gebied van opsporen, vervolgen, bestraffen, verstoren, toezicht, handhaven, financiën, huisvesting, zorg en hulpverlening. Ieder Top600 persoon heeft een eigen regisseur die controleert dat het plan wordt uitgevoerd, rapporteert over de voortgang, signaleert als er knelpunten zijn en optreedt indien nodig. Op deze manier zijn er verschillende verbeteringen in de samenwerkingsketen aangebracht en sluit zich een net om het individu.

Voorwaarden voor succes

Het slagen van de aanpak is in grote mate afhankelijk van de instelling waarmee de betrokken partijen te werk gaan:

- Focus. Heldere selectiecriteria vaststellen en daar aan vasthouden, duidelijke afspraken rond privacy, regie op het hele proces.
- Samenwerking. Verbindend leiderschap (door het bestuur en management), kernrol voor regisseurs, goede onderlinge communicatie en toewijding van alle partners.
- Problemen en Vernieuwing. Een actieve zoektocht naar knelpunten in de aanpak en in huidige wet- en regelgeving, benoemen van problemen en oplossen voor de langere termijn.
- Resultaatgerichtheid. Het vaststellen van duidelijke (korte termijn) doelen, monitoring van het proces en sturen op kwaliteit. Structurele resultaten worden op de lange termijn geboekt.

Dit zijn de bouwstenen van de aanpak Top600. Met goede informatie-uitwisseling én de wil van alle organisaties om de aanpak te laten slagen, pakken we de veelplegers aan en geven we hen en hun omgeving zicht op een toekomst zonder criminaliteit. Zo maken we Amsterdam veiliger. Voor vandaag en morgen.